

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Miia Backman ja Pauliina Karjunen

Harrastustoiminnan tuominen koulu- päiviin osana syrjäytymisen ehkäisyä

Höntsä - silta eteenpäin! -hanke edistämässä nuorten osallisuutta

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

12.4.2020

Tekijät Otsikko	Miia Backman, Pauliina Karjunen Harrastustoiminnan tuominen koulupäiviin osana syrjäytymisen ehkäisyä – Höntsä - silta eteenpäin! -hanke edistämässä nuorten osallisuutta
Sivumäärä Aika	42 sivua + 2 liitettä 12.4.2020
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaajat	Lehtori Katja Ihamäki Lehtori Jukka Törnroos
<p>Tämä opinnäytetyö on tehty Höntsä - silta eteenpäin! -hankkeelle. Hankkeessa pyritään tukemaan nuorten koulumotivaatiota ja nivelvaiheita, osallisuutta sekä ehkäisemään koulupudokkuutta ja syrjäytymistä, tarjoamalla harrastusmahdollisuuksia oppilaitoksissa koulupäivän aikana sekä 3.sektorin palveluissa. Toiminta on ilmaista, vapaaehtoista ja toimii matalalla kynnyksellä. Hankkeen tarkoitus on tuottaa lisäksi myös toimintamalli ja juurruttaa se valtakunnalliseen käyttöön. Pilottikaupunkeina hankkeessa ovat Helsinki, Oulu ja Piekämäki.</p> <p>Hankkeen toiminta tapahtuu Höntsäklubien, Höntsä coach -koulutuksien sekä tutkija-kehittäjäkollektiivin kautta. Tutkimme työssämme toteutuvatko hankkeen asettamat tavoitteet klubitoiminnan osalta. Teimme sähköisen kyselyn klubitoimintaan osallistuneille nuorille ja analysoimme tulokset. Tutkimusmenetelmämme oli kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimuksen tarkoituksena on antaa hankkeelle lisätietoa tavoitteiden toteutumisesta, jotta toimintaa voidaan kehittää vielä vuoden 2020 aikana, kun hankeaikaa on vielä jäljellä.</p> <p>Nuorille lähetetyn kyselyn vastausten perusteella suurin osa oli tyytyväisiä klubitoimintaan. Nuoret olivat esimerkiksi saaneet toiminnan kautta kavereita, oppineet toimimaan ryhmässä, kunnioittamaan muiden mielipiteitä ja ilmaisemaan omia mielipiteitään rakentavamin. Noin puolet vastaajista myös viihtyivät koulussa paremmin toimintaan osallistumisen jälkeen ja motivaatio opiskelua kohtaan oli lisääntynyt.</p> <p>Johtopäätöksinä voidaan todeta tuloksien perusteella, että ilmaiselle ja matalan kynnyksen toiminnalle on tarvetta. Varhaisella puuttumisella on tärkeä merkitys, joten vastaavanlaisia matalan kynnyksen toimintoja tulisi kehittää ja niihin tulisi panostaa edelleen tulevaisuudessa.</p>	
Avainsanat	osallisuus, syrjäytymisen ehkäisy, harrastukset, nuoret

Authors Title	Miia Backman, Pauliina Karjunen Bringing hobby activities to schooldays as a part of prevention of exclusion – Höntsä - bridge forward! -project promoting youths' participation
Number of Pages Date	42 pages + 2 appendices April 2020
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	
Instructors	Katja Ihamäki, Senior Lecturer Jukka Törnroos, Senior Lecturer
<p>This thesis is done for the <i>Höntsä - bridge forward!</i> -project. The purpose of this project is to support youths' school motivation, transition phases, and participation and to prevent school dropouts by offering free time activities at schools during the school day and in the 3rd sector services. Activities are free, voluntary and easily accessible. One aim of the project is to implement a model for a national use. The pilot cities in the project are Helsinki, Oulu and Pieksämäki.</p> <p>The activities are implemented via the clubs, coach trainings and the Research and development forum. We studied if the aims of the clubs are fulfilled in the project. We carried out an online survey for the young people who have participated in the club activities, and then we analysed the results. The focus of our research was to provide the project with more information so they could improve their club activities during the year 2020. As a research method we used the quantitative research method.</p> <p>Based on the answers of the questionnaire we sent out to the target group, most of them were satisfied with the club activities. Through the activities, youths e.g. got new friends, they had learned how to be part of the group, respect other people's opinions and express their own opinions more constructively. About half of the respondents also liked being at school more after attending the clubs and their motivation towards school had increased.</p> <p>As a conclusion, based on the results, it can be said that there is a need for the free and easily accessible activities. Early intervention plays an important role, so similar easily accessible activities should be developed and further invested in the future.</p>	
Keywords	participation, prevention of exclusion, hobbies, youth

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Höntsä - silta eteenpäin! -hanke	3
3	Harrastustoiminnan merkitys ja vaikutukset	6
3.1	Harrastustoiminnan yhdenvertaisuus	8
3.2	Taloustilanne vaikuttaa harrastamiseen ja sosiaalisiin suhteisiin	9
4	Nuoruus elämänvaiheena ja sosiaalisten suhteiden merkitys	11
4.1	Varhaisaikuisuus elämänvaiheena	14
5	Nuorten kanssa tehtävä ohjaustyö	15
6	Osallisuus	17
7	Syrjäytymisen ehkäisy	19
8	Tutkimusmenetelmä	22
9	Kysely	23
10	Kyselylomakkeen aineiston analysointi	27
11	Johtopäätökset	33
12	Tutkimuksen eettiset valinnat	35
13	Pohdinta	36
	Lähteet	38
	Liitteet	
	Liite 1. Saatekirje	
	Liite 2. Kysely	

1 Johdanto

Nuorten työllisyystilanne on parantumassa, ja työn ja koulun ulkopuolelle pudonneita nuoria on yhä vähemmän. Erityisesti nuorten miesten tilanne on menossa parempaan suuntaan. Työn ja koulun ulkopuolella olevien nuorten miesten määrä on vuonna 2015 ollut lähes 17%, kun nykyään se on 12%. Myös NEET-nuorten, (Not in Employment, Education or Training, joka tarkoittaa nuoria, jotka eivät ole työelämässä, koulussa tai harjoittelussa) osuus on pudonnut 15 prosentista reilu kolme prosenttia vuosien 2015 ja 2018 välillä. Huomattavin osuus vailla toisen asteen tutkintoa on 20–24-vuotiaissa, vaikka onkin menty parempaan suuntaan, *syrjäytyneitä nuoria on kuitenkin edelleen yli 60 000.* (Rautio 2019.)

Esimerkiksi Helsingissä on ymmärretty, että syrjäytymisen ehkäisy vaatii monenlaisia toimia eri ammattilaisilta. Ennen kuin aikuistuva nuori on jäänyt vuosiksi opiskelun ja työelämän ulkopuolelle, on tapahtunut jo useita asioita, jotka ovat johtaneet tähän pisteeseen. Syrjäytymisen taustalla voi olla paljon eri tekijöitä, ja usein palvelujärjestelmä alkaa toimia vasta vakavien ongelmien ilmaannuttua. Tähän pyritään nyt puuttumaan. (Nuorten syrjäytymistä voi torjua jo ennalta, ja siihen on löydetty hyviä malleja 2019.) Esimerkiksi Me-koulu -ohjelma on kehittänyt erilaisia toimintamalleja. Ohjelmassa kouluihin lisätään harrastusmahdollisuuksia sekä pyritään varmistamaan jokaiselle nuorelle turvallinen aikuinen. (Mikä Me-koulu on? 2018.) Vähitellen aletaan ymmärtämään, etteivät yksittäiset toimenpiteet riitä, vaan muutosta tarvitaan systemaattisesti kaikilta lasten ja nuoren kanssa toimivilta (Nuorten syrjäytymistä voi torjua jo ennalta, ja siihen on löydetty hyviä malleja 2019).

Teemme opinnäytetyömme ”Höntsä - silta eteenpäin!” -hankkeelle, joka pyrkii tukemaan nivelvaiheita, ehkäisemään koulusta putoamista ja syrjäytymistä sekä lisäämään koulumotivaatiota ja osallisuutta, tarjoamalla ilmaisia matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia oppilaitoksissa ja 3.sektorin palveluissa. Hankkeessa pyritään vastaamaan nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden kysymyksiin harrastustoiminnan kautta (Hankehakemus 2018: 8; Niemi 2019: 6). Teoriapohjana käytämme sosiaalipedagogista nuorisokasvatusta sekä osallisuuden, syrjäytymisen ehkäisyn ja nuorten kanssa tehtävän ohjaustyön teoriaa. Lisäksi käsittelemme harrastustoimintaa sekä nuoruuden ja varhaisaikuisuuden kehitysvaiheita. Teemoina työssämme kulkevat: liikunta, kulttuuri ja taide sekä nuorten ja aikuisten elämäntilanteisiin sisältyvät kehitysvaiheet sekä hankkeen tavoitteet.

Aluksi esittelemme teoriaa aiheesta. Teemme kyselyn nuorille, jotka ovat osallistuneet hankkeen klubitoimintaan vuosina 2018–2020. Teemoittelemme kysymykset ja analysoimme vastaukset. Kyselyn tuloksien pohjalta kokoamme johtopäätöksiin esille nousseita tuloksia, ehdotuksia ja huomioita hankkeen toiminnasta, jotta hanketta voidaan kehittää vielä vuoden 2020 aikana. Käymme työmme ja opinnäytetyöprosessin eettisiä puolia läpi omassa kappaleessa. Pohdinnassa käymme läpi opinnäytetyöprosessia tarkemmin sekä mitä opimme työskennellessä.

Tuloksiemme perusteella voidaan todeta, että Höntsä - silta eteenpäin! -hanke on pääosin onnistunut tavoitteissaan niiltä osin, mitä me olemme työssämme tutkinut. Iso osa vastauksista oli positiivisia ja palaute oli hyvää, mutta nuorten mielestä myös parannettavaa löytyisi.

Hankkeen osatoteuttajina toimivat Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, Diakonia-ammattikorkeakoulu sekä Oulun Diakonissalaitoksen säätiö. Lisäksi mukana ovat Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Suomen Nuorisoseurat ry, Urheiluopisto Kisakeskus sekä Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry (Hankehakemus 2018: 3). Hanke on Euroopan sosiaalirahaston rahoittama ja hankeaika on 1.2.2018–30.11.2020.

2 Höntsä - silta eteenpäin! -hanke

Tässä kappaleessa avaamme tarkemmin Höntsä - silta eteenpäin! -hanketta (myöhemmin Höntsä-hanke) sekä sen kohderyhmää, tavoitteita ja toimintaa. Halusimme avata hanketta ja sen taustaa, sillä lukijan on helpompi ymmärtää meidän työtämme, kun hän on perillä myös hankkeen taustasta ja tavoitteista.

Höntsä-käsitteellä tarkoitetaan leikkimielistä, ei niin vakavasti, tehtävää toimintaa. Siitä puuttuu kaikkennäköinen kilpailu ja auktoriteettinen johtaminen. Höntsätoiminnan on tarkoitus tuottaa osallistujille iloa, olla kaikille avointa ja vapaaehtoista matalan kynnyksen toimintaa osaamisesta riippumatta. Lisäksi painotetaan nuoren omaa toiminnansuunnittelua. (Hankehakemus 2018: 8.)

Hankkeen tavoitteena on kehittää toimintamalli, joka konseptoidaan käytännön työkaluksi valtakunnalliseen käyttöön. Malli pohjautuu siihen, että toiminta tapahtuu arjen erilaisissa ympäristöissä, esimerkiksi kouluissa ja 3.sektorin toiminnoissa, kuten urheiluseuroissa, ja erityisesti matalalla kynnyksellä. Ei tarvita byrokratiaa, rahaa tai ajan varamista eikä nuorilla tarvitse olla minkäänlaista osaamista ennakoon. Tarkoitus on myös tukea nuorten opiskelumotivaatiota ja nivelvaiheita koulusta työelämään tai jatkokoulutukseen ja samalla ehkäistä syrjäytymistä. (Hankesuunnitelma 2018: 3–4, 8–9.) Tässä hankkeessa vastataan nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin kysymyksiin juuri harrastustoiminnan kautta (Niemi 2019: 6). Lisäksi tavoitteena on, että nuoresta halutaan tehdä toimija, ei toiminnan kohde, ja nuorta pyritäänkin tukemaan aktiiviseen toimijuuteen (Hankesuunnitelma 2018: 4). Aktiivisella toimijalla viitataan usein toimeliaisuuteen, esimerkiksi yksinäisten nuorten päätöksiin ylittää omat mukavuusalueensa rajat, yrittäessään hankkia sosiaalisia kontakteja. Aktiivinen toimijuus on omaehtoista toimijuutta ja se korostaa mahdollisuuksia, nuoren omia kykyjä sekä halua toteuttaa itseään. (Nivala & Ryyänen 2019: 104–105.)

Hankkeessa pyritään luomaan tilanteita, joissa nuori voi kokea itsensä osaksi ryhmää ja olla osana vuorovaikutusta. Mielekäs tekeminen sekä osallisuuden kokemukset ovat keinoja tukea nuoria. Nuoret tarvitsevat sitä tunnetta, että he ovat osallisena jossakin, heitä tuetaan ja rohkaistaan menemään eteenpäin sekä heille avataan siihen toimintamahdollisuuksia. (Hankehakemus 2018: 4,9.) Lisäksi hankkeen yksi keskeisimmistä tavoitteista on nuoren minäkuvan vahvistaminen ja uskon lisääminen nuoren omiin vaikutusmahdol-

lisuuksiin positiivisen palautteen, matalan kynnyksen liikunnan ja kulttuurielämysten välityksellä sekä niiden tuomien positiivisen kokemusten kautta (Hankehakemus 2018: 8, 10).

Hankkeen kohderyhmänä ovat 16–25-vuotiaat nuoret, joista pääasiassa keskitytään 2.asteen opiskelijoihin. Osa kohderyhmän nuorista ovat tällä hetkellä työn ja koulutuksen nivelvaiheissa. Vaikka hanke on sukupuolineutraali, toimet kohdistuvat etenkin nuoriin miehiin, koska heillä on suurempi riski syrjäytyä mahdollisten motivaatiohaasteiden sekä oman paikkansa ja suuntansa löytämisen vuoksi. Tämän vuoksi he voivat tarvita erityistä tukea. (Hankehakemus 2018: 10.)

Hankkeen keskeisimmät toimintamuodot ovat Höntsäklubit, Höntsä coach -koulutukset sekä tutkija-kehittäjäkollektiivi. Hankkeessa ja sen toiminnassa yhdistyvät nuorisotyö, eri toimijat sosiaali- ja terveysaloilta, hyvinvoinnista, kulttuurista, liikunnasta sekä eri oppilaitoksista ja nuoret pääsevät toimimaan yhdessä eri alojen yhteistyökumppaneiden kanssa. (Hankehakemus 2018: 3.) Toiminta tapahtuu tällä hetkellä Oulussa, Pieksämäellä ja Helsingissä. Pilottialueita valittaessa on otettu huomioon se, että hyvä- ja huono-osaisien tilanne jakautuu, ja Pohjois- ja Itä-Suomessa on enemmän huono-osaisia kuin muualla Suomessa. Toimintaa levitetään muuallekin Suomeen hankkeen aikana. (Hankehakemus 2018: 2, 4.)

Rajasimme työmme yhdessä yhteistyökumppanin kanssa klubitoimintaan osallistuneisiin nuoriin, aiheen ollessa heille akuutein lisätiedon kannalta. Klubien tekeminen voi olla mitä vain. Toiminnallista ja liikunnallista tekemistä voi olla esimerkiksi polttopallo, patjasähly tai vahvuuspeli sählyn avulla, ammatin arvausta tai vaikka salin reunalla teipeistä tehty kartta, jossa rastihiippelyllä keksitään annetun kuvan hahmolle tarina. Kulttuurin kautta tehtävällä höntsäilyllä, esimerkkeinä voidaan mainita graffitipaja sekä voimavara-höntsäilystä muun muassa musiikki- ja sokerimaalaus, leivonta sekä korupaja. (Höntsä drive 2019.)

Hankkeen toiminnassa tuetaan nuoria myös kulttuurin ja luovuuden kautta. Syrjäytymisen ehkäisemiseen hyviä keinoja ovat taidemenetelmät. Ne lisäävät ihmisen hyvinvointia sekä toimijuutta. Taidelähtöisillä menetelmillä voidaan kasvattaa elämäntaitoja, kuten vuorovaikutus- ja ideointitaitoja sekä oppia itsensä ilmaisemista, ja näitä taitoja voidaan hyödyntää myös työelämässä. Lisäksi kun omat taidot vahvistuvat, voi tulevaisuuden koulu- tai työelämäpaikkojen mahdollisuudet selkiytyä itselle paremmin. (Kempilä 2019:

32.) Matalan kynnyksen toimintaan täytyy panostaa ja sen täytyy olla laadukasta, jotta nuoria saadaan mukaan toimintaan ja he haluavat liikkua ja osallistua. Lisäksi nuorten täytyy pystyä vaikuttamaan harrastuksiinsa (Roilas 2019: 38.)

Hankkeessa on tehty aikaisemminkin palautekyselyä ja vaikutusten arviointia. Arviointia on kerätty esimerkiksi hymynaamoilla ja palaute ollut pääasiassa positiivista. (Dahlman 2020.) Hymynaama-palaute ei kuitenkaan kerro kovin tarkasti ja syvällisesti kokemuksia hankkeen toiminnassa, joten meidän kyselymme antaa kohdennetuilla kysymyksillä hieman tarkempia vastauksia siitä, mitä nuoret ovat saaneet toiminnasta itselleen ja mitä eivät, ja näiden perusteella toimintaa voidaan kehittää.

3 Harrastustoiminnan merkitys ja vaikutukset

Tässä kappaleessa käsitellään harrastusten merkityksiä ja vaikutuksia nuoriin muun muassa rahan, yhdenvertaisuuden ja toiminnallisuuden kautta. Harrastustoiminta on työmme yksi keskeisimmistä teemoista.

Lasten ja nuorten vapaa-ajan tutkimuksissa liikunnan harrastamisesta ja harrastamisen yleisyydestä on kysytty kysymyksellä ”*Onko sinulla jokin harrastus, aivan mikä tahansa?*”. Tällä tarkoitettiin kaikkea harrastamista, jota nuori itse pitää harrastuksena ja jota voi tehdä myös esimerkiksi yksin kotona. Määritelmä on laaja, mutta vuosina 2015, 2016 ja 2018, 89% vastasi, että heillä on jokin harrastus. Kun verrataan näitä tutkimuksia ja vastauksia jo vuonna 2012 tehtyyn samanlaiseen kyselyyn, jolloin harrastamisen yleisyyttä on alettu kysymään, vastausprosentti on ollut 85%, nähdään, että harrastaminen on lisääntynyt hieman muutamassa vuodessa. (Hakanen & Myllyniemi & Salasuo 2018: 55; Merikivi & Myllyniemi & Salasuo 2016: 56.)

Harrastaminen voi olla mitä tahansa harrastamista, niin yksin kuin ryhmässä sekä ohjatuna että ilman ohjaajaa. Harrastamisen määrä voi olla kerran viikossa tai monta kertaa viikossa tapahtuvaa. (Harrastamisen strategia 2019: 11.) Ohjatut ja ei-ohjatut vapaa-ajan aktiviteetit ovat arvokasta lapsen kehitykselle. Lapsuus- ja vapaa-aika eivät ole vain taitojen kehittämistä työelämää varten, vaan mahdollistavat myös tunne-motivaatiokokemuksia sekä sosiaalisia ja kulttuurisia taitoja. (Hobby Guarantee n.d.) Harrastustoiminnassa tapahtuu itsensä kehittämistä, vahvuuksien löytämistä ja kaverisuhteiden ylläpitämistä sekä se on usein mielekästä tekemistä ja tärkeää toimintaa. Harrastustoiminnalla voidaan tukea yhteisöllisyyttä sekä edistää osallisuutta yhteiskunnassa. (Harrastamisen strategia 2019: 11.)

Harrastukset sekä niissä toimivien vastuullisten aikuisten, valmentajien ja ohjaajien merkitys nähdään usein lapsia ja nuoria suojaavina tekijöinä. Monissa tutkimuksissa onkin keskitytty pääsääntöisesti urheilun positiiviseen ja myönteiseen puoleen, sekä saavutettavuuteen liittyvään eriarvoisuuteen, esimerkiksi talouden tai alueellisuuden näkökulmista. (Peltola 2018: 23–24.) Valmentajien ja ohjaajien työotteilla on myös suuri vaikutus nuoriin, ja he voivat toiminnallaan tukea nuoren toiminnallisuutta ja luovuutta.

Toiminnallisuus ja luovuus ovat eräitä sosiaalipedagogisen työotteen ominaispiirteitä. Toiminnallisuuden periaate liittyy yhteisöllisyyteen, koska yhteinen tekeminen ja siitä

saatujen kokemusten tarkasteleminen yhdessä ovat toiminnassa keskeistä. Siinä voidaan yhdistellä erilaisia luovia elementtejä ja elämyksellisyyttä. Nämä tukevat nuoren oman persoonallisuuden ja sosiaalisen kasvun sekä oppimisen eri ulottuvuuksia. Luovuus on muutakin, kuin pelkkiä luovia menetelmiä, se on myös ihmisen oman luovuuden kasvatuksellista, pedagogista vahvistamista. (Nivala & Ryyänen 2019: 209.)

Toiminnallisuus sosiaalipedagogisessa työssä on yhteistoiminnallisuutta, jolla pyritään mahdollistamaan ja helpottamaan ihmisten yhteistä toimintaa sekä haetaan vuorovaikutuksellisuutta pelkän seuraamisen sijaan. Osallistujien yhdessä toimimista voidaan helpottaa ja tukea auttamalla osallistujia löytämään keinoja yhteisten päämäärien toteuttamiseen ja ryhmäprosessien käynnistämiseen. Yhteistoiminnallisissa prosesseissa tavoitteena on, että kaikki voivat osallistua päätöksentekoon, he sitoutuvat ja samalla kantavat vastuuta toiminnasta, ja että kaikki myös arvioivat toimintaa. Parhaimmillaan prosessissa kehittyvät tunne yhteenkuuluvuudesta ja kokemus omasta merkityksellisyydestä siinä. Toimija kokee olevansa osana yhteisöä. Prosessit voivat tapahtua monenlaisissa toimintaympäristöissä ja olla lyhyt- tai pitkäkestoisia. (Nivala & Ryyänen 2019: 209–210.) Sosiaalipedagogisessa työssä käytetään paljon myös luovuutta vahvistavia menetelmiä. Luovilla menetelmillä tarkoitetaan sellaista toimintaa, jossa vapaudutaan rationaalisesta ajattelusta ja otetaan käyttöön tunteet, aistit ja kokemuksellisuus. Myös monipuolisen ilmaisun kehittymistä tuetaan. (Nivala & Ryyänen 2019: 213.)

Taiteen ja kulttuurin merkitykset ja vaikutukset yhteiskuntaan sekä ihmisiin syntyy henkilökohtaisesta kokemuksesta, mutta tärkeinä nähdään myös jaetut kokemukset sekä taiteen kautta koettu ja sen mahdollistama vuorovaikutus. Taide ja kulttuuri vaikuttavat muun muassa terveyteen, sosiaaliseen hyvinvointiin sekä talouteen ja oppimiseen ja näitä vaikutuksia on mahdollista tarkastella niin yksilön, yhteisön kuin yhteiskunnankin tasolla. Taidetoiminta voi tarjota mahdollisuuden luottamiseen ja hyväksytyksi yhteisöön tulemisen tunteen. Taidetoiminta juuri nuorilla vähentää yksinäisyyttä sekä lisää kykyä rakentaa sosiaalisia suhteita, empatiakykyä ja erilaisia vuorovaikutustaitoja. Taidelähtöisillä toiminnoilla voidaan ehkäistä myös syrjäytymistä ja lisäksi se voi parantaa esimerkiksi oppimistaitoja, ryhmätyötaitoja sekä kognitiivisia, -sosioemotionaalisia- ja itseilmaisutaitoja. (Honkala & Laitinen 2017; Laitinen 2017.)

3.1 Harrastustoiminnan yhdenvertaisuus

Harrastustoiminnassa usein näkyy, ettei yhdenvertaisuus toteudu, tai että kaikilla olisi edes mahdollisuutta harrastaa. Useat lait kuitenkin ohjaavat harrastustoiminnan yhdenvertaisuuden toteutumista. Nuorisolain (2016/1285 §2) tavoitteena on tukea nuorten yhteisöllisyyttä, ja että nuoret voisivat harrastaa sekä toimia kansalaisyhteiskunnassa. Myös YK:n yleissopimuksessa lapsen oikeuksista (1991/60 artikla 31), määritellään, että sopimusvaltiot sitoutuvat kannustamaan, että yhtäläisiä mahdollisuuksia kulttuuri-, taide-, virkistys-, ja vapaa-ajantoimintoihin on tarjolla sekä edistävät lasten oikeutta osallistua niihin. Suomi on ratifioinut tämän sopimuksen vuonna 1991 (Lapsen oikeuksien sopimus 1991/60). Harrastusmahdollisuuksilla voidaan toteuttaa tätä sopimusta.

Liikuntalaissa määritellään tasa-arvoisuudesta ja yhdenvertaisuudesta liikunnan harrastamisen suhteen. Liikuntalain tavoitteena on edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä, eri väestöryhmien mahdollisuutta harrastaa liikuntaa, lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä sekä eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa. Tavoitteiden toteutumisen lähtökohtina ovat muun muassa yhdenvertaisuus, tasa-arvo, monikulttuurisuus sekä yhteisöllisyys. Liikuntalaissa liikunnalla tarkoitetaan sekä omatoimista liikuntaa että järjestettyä liikunta- ja urheilutoimintaa. Sillä ei tarkoiteta huippu-urheilua. (Liikuntalaki 2015/390 §2–3.)

Harrastamisen strategia on vuonna 2018 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terhon aloittama toimenpide, jossa halutaan edistää lasten ja nuorten harrastustoimintaa. Se sisältää työryhmän ehdotuksia asian eteen tehtävistä toimenpiteistä ministeriölle, kunnille ja 3.sektorille, mutta toimenpiteisiin voivat osallistua myös esimerkiksi yhdistykset ja oppilaitokset. Strategiassa on painotettu harrastuksien lisäämistä koulupäivien yhteyteen sekä tavoitteena olisi tavoittaa niitä lapsia ja nuoria, joilla ei ole mahdollisuutta itseään kiinnostaviin harrastuksiin. (Harrastamisen strategia 2019: 10.) Myös hallitusohjelman mukaan, Suomessa on tavoitteena taata kaikille lapsille ja nuorille mahdollisuus harrastukseen koulupäivän yhteydessä, maksuttomasti. Tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen asetti työryhmän, jonka tavoitteena on luoda harrastamisen malli, jossa tämä tavoite onnistuisi. Mallin suunnittelussa otetaan huomioon harrastamisen strategian toimenpiteet harrastamisen edistämiseksi ja mallista on tarkoitus päättää keväällä 2020 (Islannin mallista suomalainen toteutus, valmistelu aloitettu 2019; Suomen malli 2019.)

Islannissa nuorten päihteidenkäyttö oli rajua ja siihen haluttiin puuttua. Islannissa aloitettiin vahvistamaan suojaavia tekijöitä: kotiintuloajat säädettiin lastensuojelulakiin ja jokaiselle nuorelle tarjottiin mahdollisuus harrastaa ohjatusti koulupäivän jälkeen, mikä vapautti viettämään aikaa perheen kanssa illalla. Jokainen nuori sai myös vuosittain 400 euroa tukea harrastamiseen. Toimenpiteet olivat onnistuneita, koska nuorten päihteidenkäyttö väheni Euroopan suurimmalta käyttöasteelta pienimmälle 20 vuoden aikana. Suomessa halutaan vastaavanlainen, Suomeen sopiva ja sovellettu malli käyttöön. Helsingissä haluttiin kokeilla pilotointia. Mallin pilotointi tapahtuu Mukana-hankkeen puitteissa ja toimenpiteitä pohditaan yhdessä myös vanhempien kanssa. (Islannin mallista Helsingin malliin 2019.)

Lasten ja nuorten osallistuminen tasavertaisesti kulttuuri- ja liikunta- ja vapaa-ajan toimintaan oli yhtenä strategisena tavoitteena myöskin Opetus- ja kulttuuriministeriön lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa vuosina 2012–2015. Osallistuminen voi lisätä lapsen ja nuoren vuorovaikutustaitoja, itseluottamusta sekä kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tässä nuorella tarkoitetaan kaikkia alle 29-vuotiaita. Yhdenvertaisuuden toteutuminen vaatisi sitä, että harrastusmahdollisuudet olisivat kaikkien saavutettavissa. Tällä tarkoitetaan muun muassa sopivaa hinnoittelua, joka mahdollistaisi osallistumisen sekä lapsen ja nuoren mahdollisuuden kulkea harrastuksiin, kohdennettua viestintää sekä harrastustilojen esteettömyyttä. (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2012–2015: 19.)

Harrastamisen kustannuksien lisäksi ongelmana yhdenvertaisuuden kannalta ovat myös harrastusmahdollisuuksien tarjonnan eroavaisuudet eri puolella Suomea. Vuosien 2017 ja 2019 kouluterveyskyselyiden (2020) mukaan, vajaa neljäsosa 2.asteen koulutuksessa olevista nuorista oli sitä mieltä, että harrastuspaikat sijaitsevat liian kaukana. Tuloksissa on erittäin pieni muutos vuosien 2017 ja 2019 välillä. Kun tiedetään syitä harrastamattomuudelle, voidaan reagoida ja poistaa esteitä sekä luoda mahdollisuuksia, jotta harrastaminen matalammalla kynnyksellä olisi mahdollista (Hobby Guarantee n.d.). Näillä kaikilla mainituilla toimilla on jo vuosia pyritty edistämään harrastamisen yhdenvertaisuutta.

3.2 Taloustilanne vaikuttaa harrastamiseen ja sosiaalisiin suhteisiin

Nuorilta kysyttäessä harrastuksien aloittamisesta (Myllyniemi 2015: 70–72), useampi kuin joka kolmas ei ole aloittanut mitään harrastusta, koska heillä ei ole ollut varaa siihen.

Ne nuoret, joiden lapsuudenkodissa oli pitempiaikaisia taloushuolia, enemmistö ei pystynyt edes aloittamaan harrastusta. Yli kolmannes on lopettanut aloittamansa harrastuksen ja melkein yhtä usea ei ollut pystynyt tapaamaan ystäviään sen vuoksi, ettei ole ollut rahaa siihen. Rahan puutteella on selkeä vaikutus sosiaaliseen elämään ja etenkin harrastuksiin, koska he, jotka rahanpuutteen takia eivät pystyneet harrastamaan, tapasivat selkeästi harvemmin ystäviään kuin muut. Tässä ei ollut sukupuolieroja. Nuorisobarometrin 2015 (Myllyniemi 2015: 84) tulokset tukevat myös sitä, että heikko taloudellinen tilanne vaikuttaa yksinäisyyden kokemuksiin. Ne, jotka tulevat taloudellisesti hyvin toimeen, tapaavat ystäviään säännöllisemmin kuin ne, joilla ei ole niin hyvä taloudellinen tilanne. Nämä tulokset ovat nimenomaan kytköksissä liikuntaharrastuksiin, ei niinkään yleisesti harrastamiseen.

Valtio tukee lasten ja nuorten harrastuksia avustuksilla ja valtionosuuksilla, mutta määrärahat ovat sidottuja isoihin kokonaisuuksiin ja rahoittajatahoja on useita, joten on vaikea arvioida harrastustoimintaan menevää osuutta. Järjestöt hakevat rahoitusta useista paikoista, eivätkä kaikki järjestöt kerää tietoa ja sitä osuutta, mikä jaetaan lasten ja nuorten harrastuskäyttöön. Kunnat ovat pitkään tukeneet harrastustoimintaa rakentamalla muun muassa liikuntapaikkoja sekä nuorisotiloja ja useat paikoista ovat maksutta nuorten käytössä. Kunnat myös avustavat yhdistyksiä ja seuroja, jotka puolestaan edistävät harrastustoimintaa. Seurakunnista esimerkiksi evankelisluterilaisen kirkon seurakunnat käyttävät harrastustoimintaan vuodessa n. 330 miljoonaa euroa. (Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen 2017: 20–21.)

4 Nuoruus elämänvaiheena ja sosiaalisten suhteiden merkitys

Työtä nuorten parissa tekevän on hyvä tuntee nuoruuteen liittyviä psykologisia ja sosiologisia teorioita, sillä ne auttavat ymmärtämään niitä ilmiöitä, joiden kanssa nuoret ovat tekemisissä ja millaista vaiheita he kokevat. (Hämäläinen 2010: 169.) Tässä kappaleessa käydään läpi, mitä nuoruuden ja aikuisuuden elämänvaiheeseen kuuluu psykologian osalta, ja miten nämä kehitysvaiheet vaikuttavat elämässä muun muassa identiteetin kehitykseen ja elämän tärkeisiin nivelvaiheisiin.

Nuoruus on monien muutosten aikaa, se on ennen kaikkea siirtymistä lapsuudesta kohti aikuisuutta (Ahonen & Lyytinen & Lyytinen & Nurmi & Pulkkinen & Ruoppala 2015: 142–143). Nuorten kanssa työskentely on usein rinnalla kulkemista. Se on prosessi, jossa muodostetaan käsitystä elämästä, ihmisistä, yhteiskunnasta, uskonnosta, moraalista, sukupuolisuudesta, arvoista ja tavoista. (Hämäläinen 2010: 176.) Nuoruuden kehitykseen liittyvät myös monet muut muutokset: fyysinen kasvu, ajattelun kehitys, sosiaaliset muutokset ja muutokset siihen, mitä yhteiskunta odottaa nuorelta. Nuori ohjaa nyt itse enemmän kehityksensä suuntaa. Kaveripiirit, parisuhteet, harrastukset ja koulutusvalinnat antavat nuorelle valintojen mahdollisuuden ja nämä valinnat luovat pohjaa sille elämänkululle, jonka nuori aikuisena elää. (Ahonen ym. 2015: 142–143.)

Nuoruus on elämänvaihe, jolloin ajattelutaidot kehittyvät merkittävästi ja ne ovat entistä abstraktimpia ja tulevaisuuteen suuntautuvia. Esimerkiksi minäkuva, maailmankuva ja moraalikäsitykset muuttuvat nuoruudessa. Nuorta alkaa kiinnostamaan yhä enemmän myös ympäröivä maailma ja sen tapahtumat, samoin eri ideologiat. Myös suunnittelu- ja päätöksentekotaidot kehittyvät. Sosiaaliset suhteet muuttuvat ja tämä tapahtuu varsinkin kahdessa erilaisessa sosiaalisessa ympäristössä, perheessä sekä kaveripiirissä. Nuori hakee ja saa enemmän itsenäisyyttä ja alkaa viettämään enemmän aikaa saman ikäisten kavereiden kanssa. Nuoren halu päätösvaltaa kohtaan lisääntyy, esimerkiksi oman vaatetuksen, rahankäytön ja vapaa-ajan suhteen. Vaikka ikätovereiden merkitys on suuri jo varhaislapsuudessa, korostuu se vielä entisestään nuoruudessa. Kaveripiiri muuttuu samaa sukupuolta olevista sekalaisiksi ryhmiksi, ja samalla nuoret omaksuvat kavereiltaan monenlaisia malleja.

Nuoren ajattelu ja toimintatavat ovat vahvasti sidoksissa siihen, millaiset vanhemmat hänellä on ja millaisen kasvatuksen hän on saanut. Usein samoissa kaveripiireissä viettä-

vät nuoret ovat keskenään samankaltaisia, jakavat samoja arvoja ja maailmankatsomuksia ja nuoret usein valitsevatkin itselleen kaltaisiaan ystäviä ja kavereita. Vanhemmat ja kaverit antavat nuorelle malleja, ohjeita ja elämäntapoja, ja näistä nuori tekee omat valintansa, jotka antavat suuntaa oman elämänkulun kehitykseen. Nuori ohjaa elämäänsä toiminnallaan ja valinnoillaan. (Ahonen ym. 2015: 143–144, 146–148.) Nuoruuteen ja oman elämänkulun kehitykseen liittyy vahvasti myös oman identiteetin kehitys ja sosiaalisaatio.

Ihmisen sosiaalisaatio ja identiteetin kehitys tapahtuvat motivaation, identiteetin muodostumisen, sopeutumisen ja tavoitteiden asettamisen kautta (Ahonen ym. 2015: 150). Tämä tapahtuu nuoruuden kehitysvaiheissa. Nuoren tavoitteiden asettelemiseen vaikuttavat heidän yksilöllinen motivaationsa ja kiinnostuksen kohteet. Niiden erot taas heijastuvat temperamentti- ja elämäkokemuseroista. Nuoret elävät nyt ensimmäistä kertaa haasteiden, mahdollisuuksien ja rajoitusten ympäröimänä. Tähän tiettyyn ikään liittyvän sosiaalisen ympäristön merkitys on tärkeä, sillä se kanavoi yksilön sosiaalisaatiota, siihen liittyvää tavoitteenasettelua, normatiivisuuden tietynlaista sisäistämistä ja itsenäistä päätöksentekoa. Nuoret ohjaavat itse kehitystään ja tämä oman elämän ohjaus perustuu motivaatioon ja tavoitteisiin. Nuorten tulevaisuutta koskevaan ajatteluun vaikuttavat monet tekijät, kuten vanhemmat, opettajat ja kaverit. (Ahonen ym. 2015: 150–152.)

Sosialisaatio on prosessi. Siinä ihminen omaksuu yhteiskunnassa vallitsevia arvoja, normeja ja uskomuksia. Näiden pohjalta hänen toimintansa- ja ajatustapansa muokkaantuvat. Tämä prosessi jatkuu koko eliniän, mutta sosiaalisaation kannalta erityistä aikaa ovat lapsuus ja nuoruus. Silloin lapsi kasvaa ensin perheensä jäseneksi ja vähitellen laajemman yhteiskunnan jäseneksi. Tässä kasvussa koulu on usein isona osana. Sosiaalisaatio tapahtuu aina aikakaudelle tyypilliseen mallin sisälle, jossa tiivistyvät sen ajan ihanteet ja periaatteet. Sosiaalisaatio perustuu sille, että ihmisestä tulee toimintakykyinen siinä sosiaalisessa ympäristössä, jossa hän elää. Sosiaalisaatioprosessi on yhteiskunnallisesti tarpeellinen, sillä siirretään kulttuurinen järjestys tuleville sukupolville, jotta yhteiskunnan rauha säilyy. (Nivala & Ryytänen 2019: 146.) Sosiaalisaatioon kuuluu tavoitteiden asettaminen ja niihin pyrkiminen, tavoite voi olla esimerkiksi koulutukseen pääseminen tai työpaikan hankkiminen.

On tärkeä tukea nuorta hänen tavoitteiden toteuttamisen suunnittelussa, erilaisten strategioiden luomisessa ja työskentelyssä yhdessä tavoitteiden eteen. Koulutukseen ha-

keutuminen ja ammatinvalinta ovat nuoruuden keskeisimpiä kehitystehtäviä ja onnistuminen niissä on todella tärkeää. Nuoren minäkuvaa määrittäviä keskeisiä tekijöitä ovat muiden ihmisten palaute, ikätoverien hyväksyntä sekä koulu- ja harrastusmenestys. (Ahonen ym. 2015: 153.) Myönteisen minäkuvan omaavat nuoret suhtautuvat positiivisemmin ja suoraviivaisemmin vaikutusmahdollisuuksiinsa oman tulevaisuutensa suhteen. Kielteisen minäkuvan omaavilla nuorilla on heikompi luottamus omiin kykyihinsä ja vaikutusmahdollisuuksiinsa, ja tämä osaltaan lisää nuoren ahdistuneisuutta. (Ahonen ym. 2015: 153, 162.) Osansa nuoren kehityksessä vaikuttaa koulu, joka on merkittävä instituutio nuoren elämässä. On tärkeää, että siirtymät koulutusasteelta toiselle ovat onnistuneita, näitä siirtymiä kutsutaan nivelvaiheiksi.

“Nuorten opintopolkujen kriittisimpiä vaiheita ovat siirtymät koulutusasteelta toiselle.” Siirtymät perusopinnoista jatko-opintoihin tai opinnoista työelämään, ovat nivelvaiheita ja ne juuri voivat monesti olla haasteellisia. Hyvä koulumenestys ei takaa siirtymisen onnistumista. (Ahonen ym. 2015: 162.) Tukena nivelvaiheissa voi toimia nuorisokasvatus. Nuorisokasvatus on nuoren tukemista hänen nuoruus- ja varhaisaikuisuusvaiheeseensa kuuluvissa kehitystehtävissä. Välillä se on ammattilaisen liikkumista kasvatuksellisuuden ja vaikuttamisyrittämisen ja nuoren itsemääräämisoikeuden välissä, eräänlaista tasapainottelua näiden keskellä. (Hämäläinen 2010: 177.)

Vuonna 2010 peruskoulun päättävistä nuorista yhdeksällä prosentilla ei ollut tutkintoon johtavaa koulutuspaikkaa. Sama tilanne jatkui vuonna 2013. Edelleenkin 9% nuorista ei jatkanut peruskoulun jälkeen jatko-opintoihin (Liitetaulukko 1. 2015). On tärkeää tukea nuoria nivelvaiheissa, koulutuksesta toiseen, tai työelämään siirtyessä. Tukea voi antaa eri menetelmin, kuten työpajoilla tai muilla ryhmämenetelmillä. Eri menetelmillä pystytään tukemaan nuorten onnistumisen kokemuksia siirtymätilanteissa. (Salmi & Mäkelä & Perälä & Kestilä 2012: 5.)

Toisen asteen koulutukseen siirtyminen on nuorille ensimmäinen kerta, kun he joutuvat tekemään itse koulutusuraansa koskevia valintoja ja näin se on tärkeä vaihe nuoren elämässä. Jos nuori jää ilman toisen asteen koulutuspaikkaa tai jättää opintonsa kesken, saattaa se lisätä riskiä jäädä kokonaan työmarkkinoiden ulkopuolelle. Koulutuksella on positiivisia vaikutuksia työllistymiseen ja palkkakehitykseen. Useissa tutkimuksissa on osoitettu, miten koulutus ehkäisee myös syrjäytymistä, parantaa terveyttä ja vähentää rikoksen teon mahdollisuutta. (Huttunen & Pekkarinen 2016.) Nuoruuteen ja sen kehitykseen kuuluvat myös varhaisaikuisuus ja sille tyypilliset elämänvaiheet.

4.1 Varhaisaikuisuus elämänvaiheena

Varhaisaikuisuuteen kuuluu monissa eri rooleissa toimiminen, kuten perhe- ja työroolit. Painotukset eri roolien välillä voivat vaihdella paljonkin elämänkulun mukaan. Monissa eri rooleissa toimiminen ja eri paikoista syntyneisiin verkostoihin kuuluminen antavat voimia ja luovat elämään mielekkyyttä. Sosiaaliset verkostot tuovat parhaimmillaan arvokasta sosiaalista pääomaa, joka auttaa jaksamaan. Biologinen kypsyminen, kouluttautuminen työhön ja eri yhteiskunnan kannalta tärkeät tehtävät ovat kaikki osa aikuisuutta. Biologiset muutokset ovat vähemmän näkyvissä kuin lapsuudessa, nuoruudessa tai ikääntyessä. Persoonallisuuden alueella toimintakykyä edistävät piirteet, kuten myönteisyys omaa elämää kohtaan voimistuvat. Ihminen ymmärtää, että on sellaisia asioita, mihin hän ei pysty vaikuttamaan ja tämän seikan hyväksyminen vähentää stressiä. Usein esimerkiksi taloudellinen tilanne on paremmin hallinnassa keski-ikäällä, kuin varhaisaikuisuudessa. (Ahonen ym. 2015: 229–230.)

Vasta kokoaa tekstissään yhteen Bijoun ja Baerin tuotantoa käyttäytymisanalyttisestä lapsen kehityksen teoriasta. Tämän mukaan ihmisen kehitysvaiheita on monia, kuten esimerkiksi perustava vaihe (leikki-ikä, kouluikä ja nuoruus) ja sosiaalinen vaihe (aikuisuus, keski-ikäisyys ja vanhuus). Sosiaaliseen vaiheeseen kuuluu jakso, joka pitää sisällään myös aikuisuuden, jota yhteisön vaikutteet hallitsevat melkein täysin ja biologiset vaikutteet jäävät hieman vähäisemmiksi. Siinä jatkuvat monet nuoruuden kehityskulut; vapaa-ajan käyttäytyminen, perhesosialisaatio, ammatinvalinta ja eri kulttuurinormien noudattaminen. (Vasta 1997: 83, 96–98.) Nuoren elämän eri vaiheiden muutoksissa voidaan tukea nuorta monin tavoin. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi nuorten kanssa tehtävää ohjaustyötä, joka pohjautuu eri teorioille ja on monien nuorten kanssa työskentelevien henkilöiden ammatillinen pohja.

5 Nuorten kanssa tehtävä ohjaustyö

Tässä osassa paneudutaan siihen, mitä erityistä on nuorten kanssa tehtävässä ohjaustyössä ja miten paljon siihen vaikuttavat sosiaalisen osallisuuden tunne ja nuoren oman toiminnallisuuden tukeminen.

Nuorten kanssa tehtävä työ pohjautuu osaksi sosiaalipedagogiikan teoriaan. Sosiaalipedagogiikka on teoria, jossa yhdistyvät sosiaalisen ja kasvatuksellisen toiminnan teoriat. Sen toimintateoreettinen pohja tarjoaa hyvän kehyksen nuorisokasvatukselle, koska siinä korostetaan kasvatuksen sosiaalista luonnetta. Nuorisokasvatus voidaan käsittää yhteiskunnalliseksi toiminnaksi. Nuorisokasvatus on yhteisöllinen prosessi, jonka tarkoitus on edistää erityisesti nuoren yhteiskunnallista osallisuutta ja toimintakykyä osana yhteiskuntaa. (Hämäläinen 2010: 171, 174.)

Pedagogiikka tarkoittaa yleisesti oppia ihmisen kasvatuksesta, mutta siihen voidaan yhdistää myös sosiaalinen puoli. Tässä tapauksessa sosiaalinen voidaan luokitella yhteiskuntaa koskevaksi, yhteisöllistä vuorovaikutusta koskevaksi ja avun tarpeessa olevan ihmisen auttamista koskevaksi. Sosiaalipedagogiikassa se voidaan ymmärtää tarkoittavan sellaista oppia ihmisen kasvatuksesta, että siinä kiinnitetään erityistä huomiota kasvatuksen yhteiskunnallisiin merkityksiin, korostaen sen yhteiskunnallista olemusta. Samalla kuitenkin painottaen ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoja, mahdollisuuksia vastata avun tarpeeseen sekä ehkäistä ja lievittää sosiaalista hätää erityisesti kasvatuksen keinoin. (Hämäläinen 2010: 171.)

Tässä työssä tarkoitamme ohjauksella nuorten ura- ja elämänsuunnittelua helpottavaa toimintaa, kuten kouluissa tehtävänä ohjaustyönä ja ohjauskoulutuksilla (Toiviainen 2019: 20.) Työ ja opinnot ovat vain osa yksilön ja yksilöiden elämäntilannetta, ja täytyy ajatella niiden olevan osaa laajempaa elämänkontekstia.

Ohjaus on ajankohtaista juuri elämän muutostilanteissa, jolloin monella on tarvetta elämänmuutoksen reflektoinnille. Yksilön tilanne voi muuttua institutionaalisesti tai sosiaalisesti. Opinto-ohjaajat ja ammatinvalintapsykologit tekevät työtään omissa raameissaan, mutta ohjaus on myös hyvin moniammatillista. Se ei ole terapiaa, opetusta, neuvojen antamista, eikä sitä voi rajata tietyn instituution tai sektorin sisään. Ohjaus on ennen kaikkea rajoja tutkivaa ja sektorit ylittävää, kyseenalaistavaa ja vahvistavaa niin, että

nuoren hyvinvointi suhteessa sosiaaliseen ympäristöön paranee. Ohjaus on myös moniammatillista työtä, jota tehdään nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa monien eri ammattilaisten ja toimijoiden toimesta. Lisäksi se on dialogista neuvontaa ja tiedottamista ja sitä tehdään monissa instituutioissa, kuten kouluissa ja nuorisotyössä niin, ettei sille ole tiettyä nimikettä, eikä sitä ei ole helppo määritellä yksiselitteisesti. (Toiviainen 2019: 20.)

Nuorten kanssa tehtävässä työssä tärkeää on sen dialoginen, eli vuorovaikutuksellinen, keskusteleva suhde. Paolo Freiren mukaan pedagoginen suhde määrittyy dialogiksi, ja siinä ihmiset alkavat tiedostaa uudella tavalla todellisuutta ja ymmärtää uudesta näkökulmasta omia vaikuttamismahdollisuuksiaan omaan elämäänsä, elinoloihinsa ja elämänkulkuunsa. Oikea dialogi edistää kriittisen tietoisuuden kasvamista ja ymmärtämistä, joka puolestaan on lähtökohtana toiminnalle. (Hämäläinen 2010: 177–178: kts. Freire 2016: 102–105.)

6 Osallisuus

Tässä luvussa avataan, mitä osallisuudella tarkoitetaan ja miksi se on niin tärkeä osa hyvinvointia sekä miten osallisuus muodostuu, kehittyy ja miten osallisuutta voidaan tukea. Osallisuus on työmme toinen keskeinen teema.

Sosiaalinen osallisuus on laaja käsite ja sitä voidaan tarkastella monen eri määritelmän kautta. Sosiaalinen osallisuus on muuttuva prosessi, jonka tarkoitus on ehkäistä köyhyyttä ja syrjäytymistä. Sen tarkoitus on tehdä yhteiskuntaan osallistumisesta mahdollista ja samalla tarjota tähän keinoja ja voimavaroja. Samalla sen tarkoitus on edistää yhteiskunnan kansalaisten taitoja ja kykyjä niin, että ihmisarvoisen elämän mitat täyttyvät. (Sosiaalinen osallisuus teoreettisena käsitteenä 2019.) Syrjäytyminen tulee kalliiksi myös yhteiskunnalle ja syrjäytymisen kokonaiskustannukset riippuvat paljon siitä, suorittaako nuori esimerkiksi peruskoulun jälkeisen tutkinnon vai ei. (Hilli & Ristikari & Merikukka & Ståhl 2017: 675.)

Nuorten osallisuuden toteutumista tuetaan nuorisolaissa. Lain tavoitteena on tukea monimuotoisen osallisuuden tavoitteiden toteutumista. Nuorisolaki velvoittaa niin kuntia, valtion viranomaisia, kuin kaikkea valtion avustamaa toimintaa. Nuorille on tarjottava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallisesti, alueellisesti sekä valtakunnallisesti heitä koskeviin asioihin. Nuoria tulee myös kuulla heitä koskevissa asioissa. Nuorisolain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä toimia yhteiskunnassa, tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja saada niihin liittyviä taitoja ja opetusta. Lain tavoite on myös edistää yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja parantaa kasvu- ja elinoloja. (Nuorisolaki 2016/1285 §2, §4, §8, §24.) On hyvä myös ymmärtää, mitä osallisuudella tarkoitetaan eri näkökulmista katsottuna.

Sosiaalinen osallisuus nähdään monesti syrjäytymisen vastakohtana, mutta todellisuudessa sille ei kuitenkaan ole mitään vakiintunutta määritelmää (Sosiaalinen osallisuus teoreettisena käsitteenä 2019). Yksilön oma kokemus osallisuudesta voi olla se, että hän kuuluu ”johonkin”. Sosiaalipoliittisesti sosiaalinen osallisuus nähdään valtion velvollisuudeksi tarjota mahdollisuutta ja tukea kansalaisten osallistumiseen yhteiskuntaan. Kun taas sosiaalipedagogisesti ymmärrettynä osallisuus on tunne yhteisöön kuulumisesta ja sen perusta rakentuu merkityksellisissä sosiaalisissa suhteissa. Yhteisön toimintaan osallistuminen luo mahdollisuuksia vuorovaikutukseen sekä kanssakäymiseen osana yhteistoimintaa, ja se on lähtökohtaisesti aina vuorovaikutuksellista. Lisäksi osallisuuden

kehittymisen kannalta on tärkeää, että yhteisön jäsenellä on mahdollisuus vaikuttaa yhteisön toimintaan. Jotta osallisuus toteutuu, tarvitaan niin osallistumista kuin kuulumistaakin, kumpikaan ei riitä yksinään. Osallistuminen omana toimijana on se rooli, johon sosiaalipedagogiikassa pyritään. (Nivala & Ryyänen 2019: 138–139, 202; ks. Nuorisolaki 2016/1285 §24.) Osallisuuden tunne rakentuu sosiaalisuuden kautta.

Ihmisen sosiaalisuus muodostuu sosiaalisissa ryhmissä ja sosiaalinen vuorovaikutus kehittyy ja rakentuu yhteistyössä muiden ihmisten kanssa. Tämä sosiaalisen konstruktio- nismien näkökulma tuo esille sen, miten vahvistamme ja muokkaamme itseämme sosiaalisesti muiden kanssa ja muiden kautta. Sosiaalisten taitojen oppimiseen tarvitaan sosiaalista harjoitusta ja tavoitteena on sosiaalisesti toimiva ja yhteistyökykyinen ihminen. Tälle konkreettisia tavoitteita voivat olla esimerkiksi omien ajatusten ilmaiseminen rakentavasti, ennakkoluuloisuuden väheneminen, kyky sanoa ja ottaa vastaan palautetta, huomaavaisuus muita kohtaan, oman käyttäytymisensä seuraamusten ymmärtäminen ja itsehillintä.

Sosiaalisten taitojen oppimiseen tulee motivoida ja innostaa. Motivointi voi tapahtua esimerkiksi pelien ja leikkien kautta. Hiljaiset sekä ongelmalliset opiskelijat tarvitsevat usein muita enemmän sosiaalisten taitojen opetusta. Sosiaalisten taitojen opettaminen on erityisen tarpeellista erityisryhmiin kuuluville, esimerkiksi syrjäytyneille. Sosiaalisten taitojen opetus voi olla kaikkea hymyilemään opettelemisesta, vaativiin ryhmätoiminnan tilanteiden hallitsemiseen. (Kauppala 2007: 171–172.)

7 Syrjäytymisen ehkäisy

Tässä luvussa käsitellään syrjäytymisen ehkäisyä. Avataan, että mitä syrjäytyminen ja marginalisaatio tarkoittavat, mitä syitä syrjäytymiselle on sekä miten syrjäytymistä voitaisiin ehkäistä. Syrjäytymisen ehkäisystä määritellään yhdenvertaisuuslaissa. Lain tarkoituksena on ehkäistä syrjintää, tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa sekä edistää ihmisten yhdenvertaisuutta. (Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325 §1.)

Syrjäytyminen ja marginalisaatio usein sekoitetaan keskenään ja niistä puhutaan päällekkäin. Yksilötasolla syrjäytymisellä usein viitataan sosiaalisiin ongelmiin sekä siihen, että ongelmat kasaantuvat. Syrjäytymistä tapahtuu eri ulottuvuuksilla ja sillä tarkoitetaan ihmisen osattomuutta, esimerkiksi koulutuksesta, terveydestä, toimeentulosta tai ystävyys- ja perhesuhteista, ja jotka nähdään nyky-yhteiskunnassa tärkeimmiksi yhteisöllisyyttä ylläpitäviksi rakenteiksi. Mitä useamman alueen ulkopuolella ihminen on, sitä enemmän toimintamahdollisuudet kapenevat ja siteet yhteiskunnan ja yksilön välillä heikentyvät. (Järvinen & Jahnukainen 2001: 129.) Syrjäytymisellä tarkoitetaan sekä itse prosessia, mutta myös asemaa johon ihminen on joutunut ja esimerkiksi nuorien kohdalla riski syrjäytyä on työn ja koulutuksen ulkopuolelle jäädessä. Oman tilanteen poikkeaminen yhteiskunnan normeista suurentaa riskiä syrjäytyä. (Laine & Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2010: 12–14.)

Toinen muoto syrjäytymisestä on syrjäyttäminen. Se, onko ihminen syrjäytynyt vai syrjäytetty, riippuu siitä, kuka on toimija. Ihminen voi syrjäytyä itse omasta tahdostaan tai omilla valinnoillaan tai sitten yhteiskunta voi työntää ihmisiä ulkopuolelle eli syrjäyttää. Enemmän tulisivat esille yhteiskunnan ja sen rakenteiden aiheuttamasta syrjäyttämisestä kuin syrjäytymisestä. (Eskelinen & Sironen 2017: 12.)

Marginalisaatiolla tarkoitetaan sitä, että ihminen voi olla jostain yksittäisestä elämän osa-alueesta ulkopuolella, mutta samalla kuitenkin olla osallisena muilla elämän osa-alueilla. Marginaalissa oleminen voi olla tietoinen valinta ja keino erottautua massasta, eikä siihen välttämättä liity huono-osaisuutta tai syrjäytymistä. Kuitenkin syrjäytymisvaara on mahdollinen, jos ihminen on pitkäaikaisesti marginaalissa useammalla osa-alueella. (Järvinen & Jahnukainen 2001: 142–143.) Vuonna 2016 Suomessa köyhyys- tai syrjäytymisriskissä oli 15,7 prosenttia, joka tarkoittaa 849 000 henkilöä. Tuolloin luku oli pienimmillään 11-vuotisen vertailujakson aikana. Luku on laskenut jonkin verran vuodesta 2010, jolloin köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien määrä oli korkeimmillaan. Tuolloin

luku oli 17,9 prosenttia, joka tarkoitti jopa 949 000 henkilöä koko väestöstä. (1. Köyhyys- tai syrjäytymisriski sekä kotitalouksien toimeentulo-ongelmat 2016.)

Nuoret ovat kertoneet syrjäytymisen merkittäviksi syiksi ystävien puutteen, ryhmään kuulumattomuuden, huonon seuran, päihteiden käytön sekä työttömyyden. Lisäksi he kuvailivat syrjäytymistä muun muassa yksinäisyydellä sekä koulu- ja kaveriyhteisöiden ulkopuolelle jäämisellä. Nuoret näkivät syrjäytymisen tapahtuvan nimenomaan muiden toimesta. (Huhta 2015: 10.) Usein tilastollisesti syrjäytymistä määritellään palkkatyön tai opiskelupaikan puutteen kautta. Huomion arvoiseksi nostoksi nousi se, että myös Nuorisobarometrin 2014 kyselyssä, nuorien vastauksissa kärkeen nousi ystävien puutteen sekä joutuminen väärään seuraan. Tämä puolestaan viittaa siihen, että syrjäytymisen kokemukseksi juuri nuorilla nousee sosiaalisista piireistä ulos joutuminen. (Myllyniemi 2014: 50.)

Taloustilanteen vaikutuksista nuorten ja heidän perheidensä elämässä kerrottiin tarkemmin luvussa 3. Kuitenkin yksi tekijä syrjäytymiselle on köyhyys. Useilla on köyhyydestä jonkinlainen mielipide ja jopa hyvinkin kyseenalaisia käsityksiä, mutta se ei ole kuitenkaan yksiselitteinen asia. Köyhyydellä tarkoitetaan usein absoluuttista tai suhteellista köyhyyttä. Absoluuttisella köyhyydellä tarkoitetaan sitä, että edes vähimmäisedellytykset asumiseen, ravintoon ja vaatetukseen eivät toteudu. Se tarkoittaa puutetta perustarpeista. Suhteellisella köyhyydellä tarkoitetaan puolestaan sitä, että köyhyys nähdään suhteellisena ja se vaihtelee maan sekä ajan mukaan. Suhteellisella köyhyydellä tarkoitetaan siis sitä, että ihmisellä ei ole varaa osallistua ja toimia yhteiskunnassa niin kuin on oletettu tai ei voida saavuttaa sitä minimielintasoja, joka on määritelty yleisesti. Köyhyys voi olla yhtenä syynä juuri erilaisuuden ja eriarvoisuuden tunteen syntymiselle ja se voi syrjäyttää ihmisiä yhteiskunnan yleisestä elämäntavasta, aiheuttaen yksinäisyyttä ja sosiaalisten suhteiden puutetta. (Eskelinen & Sironen 2017: 4–5, 42–43.)

Kaikilla nuorilla ja heidän perheillään ei ole varaa maksaa harrastuksia tai yhteydenpitovälineitä, kuten puhelinta, jolloin nuori voi jäädä kaveripiiriin ulkopuolelle ja kokea itsensä yksinäiseksi. Tämän vuoksi myös kunnalla on tärkeä rooli siinä, että nuorille olisi erilaisia toimintamahdollisuuksia olemassa, tarjoamalla niitä ja myöntämällä esimerkiksi toimeentulotukea. Kyse ei myöskään ole vain niistä perheistä ja lapsista, joilla ei ole varaa, vaan ylipäätään kaikille lapsille ja nuorille tulisi tarjota toimintamahdollisuuksia. (Salmi & Mäkelä & Perälä & Kestilä 2012: 5.)

EU:n perussopimuksessa on huomioitu muun muassa riittävä sosiaalinen suojelu sekä sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen. Näitä on huomioitava kaikessa EU-politiikassa. Köyhyyden vähentäminen onkin Eurooppa 2020 -strategian yksi yleistavoitteista, mutta se ei ole toiminut tarpeeksi tehokkaasti ja köyhyys onkin kasvanut tämän strategiakauden aikana. Toisena tavoitteena, kansallisena tavoitteena, on vähintään 20 miljoonalta ihmiseltä syrjäytymis- tai köyhyysriskin poistaminen. Suomi on sitoutunut poistamaan sen 150 000 ihmiseltä, onnistumatta. Kolmantena tavoitteena on koulusta pudonneiden määrän laskeminen alle kymmeneen prosenttiin. Eurooppa 2020 -strategia on jäänyt sivuun viime vuosina, ja sen sijaan talousohjaus ja budjettikurisäännösten kehittäminen ovat nousseet määräävämpään asemaan. Myös kestävän kehityksen Agenda 2030 -sopimuksen, johon YK:n jäsenmaat ovat sitoutuneet, tavoitteena on poistaa köyhyys kaikissa muodoissa sekä äärimmäinen köyhyys vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi sen tarkoitus on vähentää eriarvoisuutta maiden välillä ja sisällä. (Eskelinen & Sironen 2017: 51–53, 60–61.)

Helsingissä syrjäytymisen ehkäisyyn ja eriarvoisuuden vähentämiseen on aloitettu aikaisemminkin mainittu kaupunkistrategiahanke, Mukana-ohjelma. Tavoitteena on kiinnittää huomiota nuorten syrjäytymiseen ja näkymättömiin lapsiin ja nuoriin. Kaupunkistrategiahankeella ja Mukana-ohjelmalla pyritään saamaan aikaan muutosta systeemeissä, jolloin ylisukupolvinen syrjäytyminen ja alueellinen eriytyminen vähentyisivät ja jokaisella lapsella ja nuorella olisi sosiaalisia suhteita, turvallisia aikuisia läsnä sekä turvattaisiin koulutus peruskoulun loputtua. Tarkoituksena on tukea oikea-aikaisesti ja ennaltaehkäisevästi, jo ennen kuin ongelmat tulevat esille. Kampanjaa toteutetaan yhteistyössä Helsingin kuvataidelukion opiskelijoiden kanssa. (Eriarvoisuuden vähentämisen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyn kaupunkistrategiahanke – Mukana-ohjelma 2020.)

8 Tutkimusmenetelmä

Tässä kappaleessa avaamme tarkemmin mitä tarkoittaa kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä, jota käytimme tässä työssä.

Kvantitatiivinen tutkimus tarkoittaa määrällistä tutkimusta ja sen on tarkoitus yleistää vastaukset. Perusideana on kysyä tutkittavaa aihetta pieneltä joukolta, ja tutkimustulosten voidaan katsoa edustavan isompaa otosta. Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää riittävää määrää havaintoyksiköitä, jotta tutkimuksen tulokset olisivat luotettavia ja ne todella edustaisivat isompaa joukkoa. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa korostetaan luotettavuutta ja yksiselitteisyyttä, se perustuu mittaamiseen, niin, että tieto olisi luotettavaa ja yleistettävää. (Kananen 2008: 10.)

Kvantitatiivinen tutkimus voidaan tehdä siinä vaiheessa, kun tutkittava ilmiö on tarpeeksi täsmentynyt. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käytetään valmiiksi strukturoituja tai avoimia kysymyksiä, ja näillä halutaan selvittää ominaisuuksien tai yhteyksien ilmentymistiheyttä. "Lähtökohtana on tutkimusongelma, johon haetaan ratkaisua tai vastausta." Kun tarvittava tieto on määritelty, pitää ratkaista miten tieto kerätään. Tiedonkeruumenetelmä vaikuttaa kysymyksiin, joita tutkimuksessa käytetään. Kysymykset tulee asetella tarkoin, jotta vältetään virhetulkintoja. Samoin huomiota tulee kiinnittää kyselyn ulkoasuun ja sen selkeyteen. Ennen kuin kysely lähetetään varsinaisille vastaajille, tulee se testata. (Kananen 2008: 10–12.)

Kun vastaukset on saatu, suoritetaan koeajo, jolloin tarkistetaan mahdolliset virheet, kuten näppäilyvirheet. Saatu aineisto käsitellään tilastollisin menetelmin. Tämän jälkeen voi aloittaa varsinaisen raportin kirjoittaminen. Tutkimustulokset pyritään yleistämään ja saadulla otoksella toivotaan saavutettavan riittävän tarkat tulokset. Tutkimuksen kysymysten pitää palvella tutkimusongelman ratkaisua. Mukaan otetaan vaan ne kysymykset, jotka todella ovat välttämättömiä tutkimuksen kannalta. Yhtä oikeaa tapaa kysymysten asettelulle ei ole. Kysymyksen kieltä tulee miettiä niin, että mahdolliset monitulkinnat jäisivät pois. (Kananen 2008:10, 13, 15.)

9 Kysely

Tässä kappaleessa avaamme kuinka kysely ja sen sisältö muodostuivat, kyselyä toimintaympäristönä sekä teoriapohjaa, johon kysymykset pääosin perustuivat.

Toimintaympäristönä toimi sähköinen kyselylomake. Loimme koulumme e-lomakkeella kyselystä kaksi eri versiota, joista lopulta toisen muokkasimme käytettäväksi ja lopulliseksi versioksi. Suunnittelimme kyselyn yhdessä hankkeen työntekijöiden kanssa. Heiltä tuli muutama kysymys, jotka he halusivat mukaan lopulliseen kyselyyn ja loput kysymykset muotoilimme itse. Lopuksi vielä tarkistutimme kyselylomakkeen hankkeen työntekijöillä, jotta he olisivat siihen tyytyväisiä. Rajasimme kysymykset niin, että kysymysten asettelulla saisimme mahdollisimman tarkasti selville oleelliset asiat hankkeen kannalta. Pyrimme pitämään kyselyn mahdollisimman lyhyenä, mutta kuitenkin niin, että saisimme tarpeeksi kattavan kokonaisuuden tutkimuskysymyksemme vastaukseksi.

Valitsimme sähköisen kyselyn, koska internet-kyselyiden vastaukset voidaan analysoida tilasto-ohjelmilla, sillä vastaukset tallentuvat automaattisesti tietokantaan ja analysointi on mahdollista heti kun vastausaika päättyy. Sähköinen kysely on myös nopea tapa saada vastauksia. Koulussa vastaaminen on helppo toteuttaa, kun opiskelijat voivat vastata yhdessä esimerkiksi tietokonehuoneissa. (Heikkilä 2008: 69–70.) Valitsimme sähköisen kyselyn juuri sen vuoksi, että se on helppo levittää eteenpäin nopeasti eri puolille Suomea sekä sillä on mahdollista saavuttaa laaja joukko vastaajia. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat ovat sitä ikäluokkaa, että suurin osa heistä osaa käyttää tietokoneita, joten vastaamisen pitäisi olla helppoa. Myös tuohon ikäluokkaan kuuluvilla on useilla älypuhelimet, ja lomakkeen pystyi täyttämään halutessaan myös puhelimella. Vastausaika oli 17.12.2019-17.1.2020. Vastausaika oli siksi kuukauden mittainen, koska välissä oli joululoma, ja vastausaika olisi jäänyt liian lyhyeksi, jos se olisi päättynyt jo joululoman alkaessa.

Kirjoitimme saatekirjeen (Liite 1.), jonka laitoimme kyselyn (Liite 2.) liitteeksi ja jotka lähetimme hankkeen projektipäällikön kautta eteenpäin osatoteuttajille ja heidän kauttaan nuorille vastattavaksi. Tammikuun 2020 alussa lähetimme vielä muistutuskirjeen kyselyyn vastaamisesta suoraan hankkeen osatoteuttajille, jotka puolestaan laittoivat sen eteenpäin niille yhteistyökumppaneille, jotka klubeja ovat toteuttaneet.

Kyselylomakkeessa oli 16 kysymystä sekä kolme avointa kysymystä. Luokittelimme kysymyksiä kyselyä tehdessä. Suurimmassa osassa kysymyksistä käytimme Likertin asteikkoa, jossa vastausvaihtoehdot ovat 1–5. 1=Täysin samaa mieltä, 2=Jokseenkin samaa mieltä, 3=Ei samaa eikä eri mieltä, 4=Jokseenkin samaa mieltä ja 5=Täysin eri mieltä. Valitsimme Likertin asteikon sen vuoksi, että sitä usein käytetään mielipideväittämissä. Siinä on valmiit ja strukturoidut eli suljetut vastausvaihtoehdot, joten vastaaminen on helpompaa, tietynlaiset virheet vähenevät sekä vastausten käsitteleminen on helpompaa. Riskinä on kuitenkin, etteivät vastausvaihtoehdot miellytä tai ”en osaa sanoa” sekä ”ei samaa eikä eri mieltä” vaihtoehdot houkuttavat vastaamaan, eikä vastausta sen tarkemmin jakseta miettiä. (Heikkilä 2008: 50–53).

Kysymyksemme pohjautuivat pääosin teoriaan. Kysymyksessä yksi, olemme kysyneet vastaajan sukupuolta, vaikka hanke on sukupuolineutraali. Valitsimme sen siksi, että saisimme siitä vertailukohdetta tuloksia analysoidessa ja onko miesten ja naisten välisissä vastauksissa ja kokemuksissa eroja. Lisäksi hankehakemuksessa oli mainittu, että syrjäytyminen koskettaa sekä miehiä että naisia, mutta erityisesti 15–29-vuotiaita miehiä, ja tämä on myös huomioitu hankkeen suunnittelussa (Hankehakemus 2018: 4, 10).

Kysymyksellä kaksi haluttiin tietää, mitä kautta nuoret ovat kuulleet hankkeesta. Kysymyksissä 3–5 kysyttiin toimintaan mukaan menemisestä, toiminnan innostavuudesta sekä ohjauksen toimivuudesta. Kysymyksien 3–5 aiheet olemme tuoneet teoriassamme esille muun muassa harrastustoiminnan ja osallisuuden teoriaosuudessa sekä nuorten kanssa tehtävän ohjaustyön erityispiirteistä kertovassa osuudessa. Kysymys kuusi koski kaverisuhteita. Siinä kysyttiin, onko nuori saanut uusia kavereita toiminnan kautta. Tämä kysymys nousi esille hankkeen tavoitteista ja siihen liittyvät syrjäytymisen ehkäisyn ja harrastustoiminnan merkityksen teoriat.

Kysymyksissä 7–9 selvitettiin vastaajien harrastuksia. Kysyimme, onko ennen Höntsän toimintaan osallistumista ollut harrastuksia, onko aloittanut jonkin uuden harrastuksen toimintaan osallistumisen jälkeen ja helpottuisiko harrastukseen osallistuminen, jos se tapahtuisi omalla koululla. Kysymykset 7–9 nousivat esille harrastusten merkityksen teoriasta. Kysymykseen 7. ”Oletko ennen höntsäilyä harrastanut jotakin?” annoimme lisäohjeeksi tarkennuksen mitä harrastuksella tarkoitetaan. Sillä tarkoitetaan harrastuksia, joissa on ohjaaja tai valmentaja, mutta myös harrastuksia, joita voi harrastaa yksin.

Kysymyksissä 10–12 kysyttiin vuorovaikutustaidoista, muiden mielipiteiden kunnioittamisesta ja onko nuori oppinut odottamaan paremmin omaa vuoroa ryhmätoiminnassa. Kysymykset 10–12 pohjautuivat osallisuuden teoriaan. Kysymykset 13–15 toivat esille tietoa, miten koulussa viihtyminen, itsevarmuus ja motivaatio opiskelua kohtaan on muuttunut. Nämä kysymykset liittyivät syrjäytymisen ehkäisyyn, osallisuuden sekä harrastamisen merkityksen teoriaan. Kysymys 16 kysyttiin sen takia, että sekä me, että opinnäytetyön tilaaja, halusimme tietää, miten osallistujat kokivat toimintaa osallistumisen vaikutaneen heihin.

Loput kysymyksistämme olivat avoimia kysymyksiä. Kysyimme, miten vastaaja kehittäisi toimintaa, millaista toimintaa hän toivoisi järjestettävän tulevaisuudessa ja viimeinen osio oli terveisille. Näillä kysymyksillä ja terveisiä-osiolla halusimme antaa vastaajille vapaan tilan kertoa sellaista tietoa, jota emme osanneet välttämättä kysyä. Myös toimeksiantaja toivoi, että jätämme kyselyn loppuun tilan terveisille. Avointen kysymysten laittaminen kyselyyn on aina riski, koska niihin jätetään helposti vastaamatta. Muuten ne ovat hyviä keinoja saada sellaisia vastauksia ja ideoita, joita ei ole välttämättä osattu aikaisemmin ajatella. (Heikkilä 2008: 49.)

Kyselyn kohderyhmänä olivat hankkeen kohderyhmä, 16-25-vuotiaat nuoret, jotka ovat osallistuneet hankkeen klubitoimintaan vuosina 2018–2020. Helsingissä kyselyn vastaanotti 17 nuorta, Pieksämäellä noin kymmenen nuorta ja Oulusta kerrottiin, että kysely oli saavuttanut ainakin kymmenen nuorta. (Dahlman & Pyky & Naamanka & Vuori 2020.) Kaikilta emme saaneet vastausta, monelleko nuorelle kysely lähetettiin, joten tämän vuoksi tarkkaa lukua ei ole. Kuitenkin saamiemme vastausten perusteella olettaisimme, että se lähti ainakin muutamalle kymmenelle. Vastauksia saimme 22 nuorelta, joista perusjoukoksi muodostui 20 nuorta.

Perusjoukon pienentyminen 22:sta 20:een johtui siitä, että osan vastauksista saimme takaisin paperilomakkeella, niin että kysely oli tulostettu ja niihin oli vastattu käsin. Kahdessa lomakkeessa oli valittu yhteen kysymykseen kaksi eri vastausvaihtoehtoa, vaikka tarkoitus oli vastata vain yhteen. Emme huomanneet laittaa kyselyyn ohjeeksi, että valitse vain yksi vaihtoehto, koska sähköisessä kyselylomakkeessa ei pystynyt valitsemaan kuin yhden vastausvaihtoehdon. Paperilla useamman vastausvaihtoehdon valitseminen oli kuitenkin mahdollista, koska ohjetta ei ollut. Jos huomataan, että lomakkeessa on vastattu virheellisesti, se täytyy hylätä (Heikkilä 2008: 132). Syötimme yhdeksän paperilomakkeella ollutta vastausta sähköisen kyselylomakkeen kautta, jotta saisimme ne

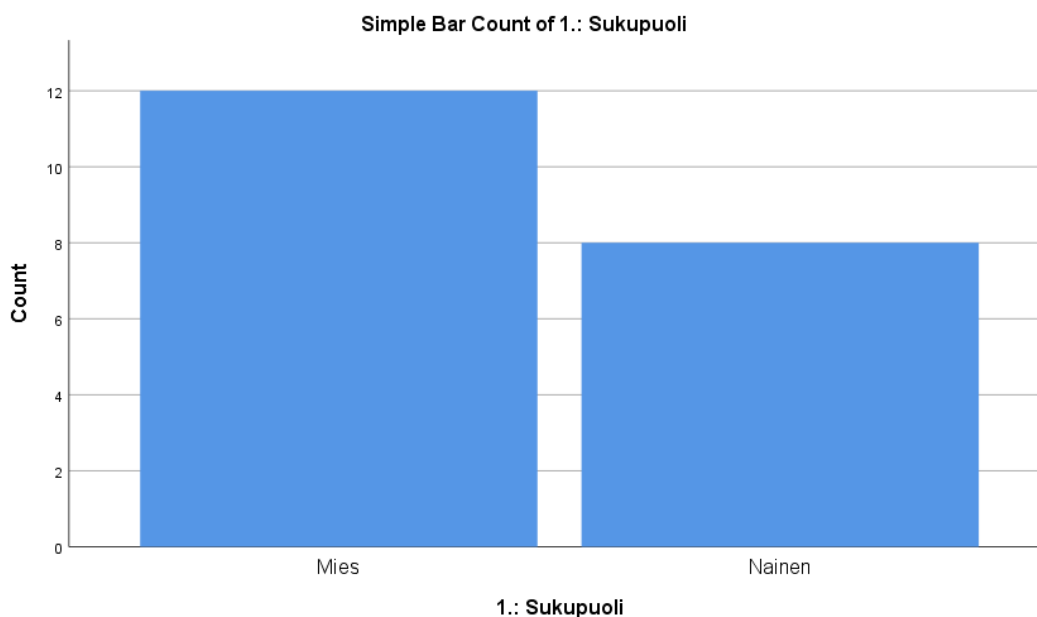
myös mukaan vastausjoukkoon. Tarkistimme useaan kertaan, että vastaukset on syötetty oikein, ennen kuin ne tallennettiin.

10 Kyselylomakkeen aineiston analysointi

Tässä kappaleessa avaamme, kuinka vastaukset on taulukoitu sekä analysoimme kyselyyn tulleet vastaukset taulukoiden sekä avoimien kysymysten vastauksien pohjalta.

Tuloksista osa analysoidaan yksitellen ja osa kysymyspatteristoissa. Kysymykset oli laadittu kyselyyn jo valmiiksi niin, että toisiinsa sopivat kysymykset ovat peräkkäin. Halusimme pitää kyselyn asetelun selkeänä ja kysymykset toisiaan tukevinä, niin, että kysymykset johdattelevat kysymyksestä toiseen. Tilastoimme kyselyn tuloksia SPSS-ohjelmalla. IBM SPSS Statistics, on ohjelma, jolla voidaan suorittaa tilastollisia analyysejä. (Karhunen & Rasi & Lepola & Muhli & Kanninen 2010: 3). Vastaukset ovat esitetty yksinkertaisilla taulukoilla, jotka olemme saaneet syöttämällä tulokset SPSS-ohjelmaan. Kuvioista näkee vastaajien sukupuolen sekä vastauksien määrän ja jakauman. Avoimet kysymykset on aukaistu omassa kappaleessaan.

Taulukko 1. Sukupuolijakauma

Sukupuolivaihtoehtoina oli "Mies", "Nainen" sekä "Muu/En halua vastata". Taulukosta näkyy, että 20 vastaajasta 12 on miehiä ja 8 naisia. Yksikään ei ollut valinnut vastausta "Muu/En halua vastata".

Taulukko 2. Mistä kuulit Höntsästä?

		Mies	Nainen
2. Mistä kuulit Höntsästä?	Kaverilta	4	1
	Mainoksesta	0	1
	Muualta	3	1
	Opettajalta	5	5

Taulukon jakauman mukaan puolet vastaajista kuuluivat Höntsästä, eli hankkeesta, opettajalta. Viisi vastaajaa kuuluivat kaverilta, neljä vastaajaa muualta sekä yksi kuuli mainoksesta. ”Muualta” vaihtoehdon valinneet eivät vastanneet siihen mistä kuuluivat, vaikka siihen oli mahdollisuus. Kukaan vastaajista ei valinnut vaihtoehtoa ”Somesta/Muualta internetistä”.

Taulukko 3. Höntsätoimintaan oli helppo mennä mukaan

		Mies	Nainen
3. Höntsätoimintaan oli helppo mennä mukaan	Ei samaa eikä eri mieltä	0	2
	Jokseenkin samaa mieltä	2	1
	Täysin samaa mieltä	10	5

Taulukko 4. Toiminta oli innostavaa

		Mies	Nainen
4. Toiminta oli innostavaa	Ei samaa eikä eri mieltä	2	1
	Jokseenkin eri mieltä	0	2
	Jokseenkin samaa mieltä	3	3
	Täysin eri mieltä	0	1
	Täysin samaa mieltä	7	1

Taulukko 5. Ohjaus oli hyvää ja selkeää

		Mies	Nainen
5. Ohjaus oli hyvää ja selkeää	Jokseenkin samaa mieltä	3	2
	Täysin samaa mieltä	9	6

Taulukoista voidaan tulkita, että lähes kaikki, 18 vastaajaa, klubitoimintaan osallistujista oli sitä mieltä, että toimintaan oli helppo mennä mukaan ja kukaan ei ollut eri mieltä. Toiminnan innostavuus puolestaan jakoi enemmän mielipiteitä. Kolmella vastaajista ei ollut mielipidettä suuntaan eikä toiseen ja kolme vastaajaa oli eri mieltä. Suurin osa, 14 vastaajaa, kuitenkin vastasi olleensa jokseenkin tai täysin samaa mieltä, että toiminta oli

innostavaa. Ohjaus oli vastauksien mukaan hyvää ja selkeää, koska suurin osa vastaajista oli siitä täysin samaa mieltä ja loputkin jokseenkin samaa mieltä.

Taulukko 6. Olen saanut uusia kavereita toiminnan kautta

		Mies	Nainen
6. Olen saanut uusia kavereita toiminnan kautta	Ei	6	5
	Kyllä	6	3

Taulukon perusteella 11 vastaajaa ei saanut uusia kavereita ja yhdeksän vastaajaa sai uusia kavereita. Enemmän kavereita vastauksien perusteella saivat miehet.

Taulukko 7. Oletko ennen Höntsäilyä harrastanut jotakin?

		Mies	Nainen
7. Oletko ennen Höntsäilyä harrastanut jotakin?	Ei	9	3
	Kyllä	3	5

Taulukko 8. Oletko aloittanut uuden harrastuksen toimintaan osallistumisen jälkeen?

		Mies	Nainen
8. Oletko aloittanut uuden harrastuksen toimintaan osallistumisen jälkeen?	Ei	12	7
	Kyllä	0	1

Taulukko 9. Harrastustoimintaan osallistumiseni helpottuisi, jos toiminta järjestettäisiin omalla koulullani

		Mies	Nainen
9. Harrastustoimintaan osallistumiseni helpottuisi, jos toiminta järjestettäisiin omalla koulullani	Ei samaa eikä eri mieltä	2	3
	Jokseenkin eri mieltä	3	0
	Jokseenkin samaa mieltä	2	1
	Täysin eri mieltä	0	2
	Täysin samaa mieltä	5	2

Kysymykset 7, 8 ja 9 koskivat harrastustoiminnan aloittamista ja osallistumista. Taulukon seitsemän vastausten mukaan, enemmistö vastaajista ei harrastanut mitään ennen toimintaan osallistumista. Naisilla oli enemmän harrastamista ennen höntsäilyä kuin miehillä. Vain yksi aloitti harrastuksen klubitoimintaan osallistumisen jälkeen. Puolet vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, että toimintaan osallistuminen helpottuisi, jos toiminta järjestettäisiin omalla koululla. Viisi vastaajista oli täysin tai jokseenkin eri mieltä sekä viisi vastaajaa ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Taulukko 10. Olen oppinut toimimaan ryhmässä

		Mies	Nainen
10. Olen oppinut toimimaan ryhmässä	Ei samaa eikä eri mieltä	3	2
	Jokseenkin eri mieltä	0	1
	Jokseenkin samaa mieltä	2	4
	Täysin samaa mieltä	7	1

Taulukko 11. Olen oppinut kunnioittamaan muiden mielipiteitä

		Mies	Nainen
11. Olen oppinut kunnioittamaan muiden mielipiteitä	Ei samaa eikä eri mieltä	3	3
	Jokseenkin eri mieltä	1	0
	Jokseenkin samaa mieltä	5	3
	Täysin samaa mieltä	3	2

Taulukko 12. Olen oppinut ilmaisemaan mielipiteitäni rakentavammin

		Mies	Nainen
12. Olen oppinut ilmaisemaan mielipiteitäni rakentavammin	Ei samaa eikä eri mieltä	1	2
	Jokseenkin eri mieltä	1	1
	Jokseenkin samaa mieltä	6	3
	Täysin eri mieltä	0	1
	Täysin samaa mieltä	4	1

Kysymykset 10, 11 ja 12 koskivat eri taitojen oppimista. Viisi vastaajaa ei ollut samaa eikä eri mieltä siitä, että oppivatko he toimimaan ryhmässä. Täysin samaa mieltä puolestaan oli kahdeksan vastaajaa sekä jokseenkin samaa mieltä oli kuusi vastaajaa. Yli puolet vastaajista oli siis sitä mieltä, että he oppivat edes vähän toimimaan ryhmässä. Täysin samaa mieltä olivat selkeästi enemmistössä miehet, eikä yksikään miesvastaaja ollut eri mieltä.

Kysymykseen ”Olen oppinut kunnioittamaan muiden mielipiteitä” olivat miehet, kahdeksan vastaajaa, samaa mieltä asian suhteen, naisista puolestaan viisi vastaajaa. Vain yksi vastaajista oli jokseenkin eri mieltä ja kuusi ei ollut samaa eikä eri mieltä. Tämä tarkoittaa sitä, että yli puolet vastaajista oppivat kunnioittamaan muiden mielipiteitä. Suurin osa, 14 vastaajaa, oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, että he oppivat ilmaisemaan mielipiteitään rakentavammin toiminnan kautta. Kolme vastaajaa oli täysin tai jokseenkin eri mieltä. Loput kolme vastaajaa ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Taulukko 13. Viihdyn koulussa paremmin toimintaan osallistumisen jälkeen

		Mies	Nainen
13. Viihdyn koulussa paremmin toimintaan osallistumisen jälkeen	Ei samaa eikä eri mieltä	5	4
	Jokseenkin eri mieltä	1	1
	Jokseenkin samaa mieltä	4	2
	Täysin eri mieltä	0	1
	Täysin samaa mieltä	2	0

Taulukko 14. Itsevarmuuteni on lisääntynyt

		Mies	Nainen
14. Itsevarmuuteni on lisääntynyt	Ei samaa eikä eri mieltä	3	3
	Jokseenkin eri mieltä	1	0
	Jokseenkin samaa mieltä	5	2
	Täysin eri mieltä	0	2
	Täysin samaa mieltä	3	1

Taulukko 15. Motivaationi opiskelua kohtaan on lisääntynyt

		Mies	Nainen
15. Motivaationi opiskelua kohtaan on lisääntynyt	Ei samaa eikä eri mieltä	2	3
	Jokseenkin eri mieltä	2	0
	Jokseenkin samaa mieltä	4	2
	Täysin eri mieltä	0	3
	Täysin samaa mieltä	4	0

Kysymykset 13, 14 ja 15 koskivat kouluviihtyvyyttä ja opiskelumotivaatiota sekä itsevarmuutta. Vajaa puolet vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä siitä, viihtyvätkö he koulussa paremmin toimintaan osallistumisen jälkeen. Kahdeksan vastaajaa oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja kolme vastaajaa puolestaan oli eri mieltä. 11 vastaajaa oli sitä mieltä, että heidän itsevarmuutensa lisääntyi, kuusi ei ollut samaa eikä eri mieltä ja kolme oli eri mieltä. Puolella vastaajista motivaatio opiskelua kohtaan lisääntyi edes jokseenkin. Viisi vastaajaa oli jokseenkin tai täysin eri mieltä ja viisi vastaajaa ei ollut samaa eikä eri mieltä asiasta.

Taulukko 16. Toimintaan osallistumisesta jäi hyvä mieli

		Mies	Nainen
16. Toimintaan osallistumisesta jäi hyvä mieli	Ei samaa eikä eri mieltä	0	3
	Jokseenkin samaa mieltä	7	2
	Täysin samaa mieltä	5	3

Kysymys 16 koski osallistumisen jälkeistä mieltä, jäikö toimintaan osallistumisesta hyvä mieli. Lähes kaikki, 17 vastaajaa, oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että toiminnasta jäi hyvä mieli.

Avoimista vastauksista kävi ilmi, että suurin osa osallistujista oli tyytyväisiä toimintaan. Kehitysehdotuksia kysyttäessä, joidenkin mielestä kaikki oli hyvin ja kehitettävää ei ollut ja toiset eivät osanneet sanoa mitä voisi kehittää. Muutama kehitysidea kuitenkin tuli ilmi. Vastauksissa toivottiin enemmän toimintaa sekä sitä, että näkemisistä voisi sopia yhdessä, koska eräs vastaaja oli tapaamisten takia joutunut jättämään tunteja pois. Myös oppilaiden toiveiden kuuntelemista toivottiin sekä ulkopuolinen vetäjä voisi virkistää toimintaa.

Toiveita oppilaitoksessa järjestettävästä toiminnasta tuli muun muassa urheilusta sekä kerhoista sekä lisäksi toivottiin ohjausta niihin paikkoihin, joissa harrastustoimintaa päästään järjestämään. Terveisiä Höntsälle -kohtaan tuli kiitosta mukavasta ja kivasta toiminnasta. Eräs nuori kirjoitti myös, että hänelle jäi hyviä muistoja.

11 Johtopäätökset

Tässä kappaleessa avaamme kyselyn vastauksista saatuja tuloksia ja niistä tehtyjä johtopäätöksiä. Tutkimuskysymyksenämme oli selvittää ovatko hankkeen tavoitteet toteutuneet klubitoiminnan osalta. Vastausten perusteella voidaan todeta, että ne ovat pääosin toteutuneet.

Suurin osa kyselyyn vastanneista oli miehiä. Tämä oli positiivista, koska hankkeen kohderyhmässä oli iän lisäksi painotus miehiin, heidän suuremman syrjäytymisriskinsä vuoksi. Vastauksista kävi ilmi, että toimintaan oli ollut helppo mennä mukaan ja ohjaus oli ollut hyvää. Toiminnan sisältö jakoi mielipiteitä, joten ehkä sisältöön voisi tulevaisuuden aktiviteeteissa panostaa vielä enemmän. Vastauksissa toivottiin lisää toimintaa, urheilua, kerhoja sekä yhteydenpitoa osallistujiin ja nuorien kuuntelemista. Hanke voisi ottaa tulevaisuudessa nuoria mukaan toiminnan kehittämiseen sekä sisällön suunnitteluun, jolloin toiminta olisi vielä enemmän nuorille mielekästä. Pääasiassa toiminnan sisältöön oltiin tyytyväisiä ja toiminta oli mielekästä.

Nostimme työssämme esille syitä syrjäytymiselle ja miten sitä voitaisiin ehkäistä ja kuinka esimerkiksi raha ja talous vaikuttavat nuoriin ja harrastustoimintaan. Myös harrastustoiminnan teoriaosuudessa käsitelimme nuorten vastauksia ja kokemuksia siitä, että raha on estänyt heitä aloittamasta harrastuksia tai he ovat joutuneet luopumaan niistä, samoin harrastusten saavutettavuus alueellisesti vaikuttaa harrastamiseen. Ilmaisia matalan kynnyksen harrastuksia ja harrastuspaikkoja tarvitaan jatkossakin, sillä puolet vastaajista oli sitä mieltä, että harrastustoimintaan osallistuminen helpottuisi, jos toiminta järjestettäisiin omassa oppilaitoksessa. Höntsä - silta eteenpäin! -hanke tekee tärkeää työtä tuodessaan matalan kynnyksen, ilmaista harrastustoimintaa lähelle nuoria, heidän arkensa erilaisiin toimintaympäristöihin, kuten oppilaitoksiin. Näin he mahdollistavat myös niille nuorille toiminnan ilon, joilla ei muuten siihen olisi mahdollisuutta.

Höntsätoiminnalla on tarkoitus myös lisätä nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja ehkäistä syrjäytymistä. Teoriassa tuotiin myös esille sitä, että nuoret kokevat syrjäytymisen merkittäviksi syiksi ystävien puutteen ja ryhmään kuulumattomuuden eli sosiaalisista piireistä ulos joutumisen. Osallisuuden ja yhdessä tekemisen tärkeys nousi esille, sillä melkein puolet vastaajista kertoivat, että olivat saaneet toimintaan osallistumisen kautta uusia kavereita. Melkein sama määrä vastaajista viihtyy myös koulussa paremmin toimin-

taan osallistumisen jälkeen. Kun koulussa viihtyminen lisääntyy, mahdollisesti myös koulupudokkuus vähenee. Samoin nuoret olivat oppineet erilaisia taitoja, kuten kunnioittamaan muiden mielipiteitä ja toimimaan ryhmässä. Näitä taitoja voidaan kehittää juurikin osallisuuden kautta toimimalla erilaisissa yhteisöissä ja yhdessä tekemällä, esimerkiksi harrastustoiminnassa.

Johtopäätöksissä tulimme siihen tulokseen, että tällaista ilmaista ja matalan kynnyksen toimintaa olisi hyvä tuoda enemmän esille, sillä vastauksista kävi ilmi, että hankkeen tavoitteet ovat osittain toteutuneet, joten toiminta on kannattavaa.

12 Tutkimuksen eettiset valinnat

Tässä kappaleessa kerromme mitä eettisiä asioita tutkimuksessa tulee ottaa huomioon. Eettisyys korostuu sosiaali- ja terveysalla, etenkin tässä työssä, koska kohderyhmämme olivat nuoret. Oli myös mahdollista, että osa vastaajista oli alaikäisiä.

Kyselyyn osallistuminen ei saisi hankaloittaa nuoren elämää tai muulla tavalla vahingoittaa (Toiviainen 2019: 66). Kyselyssä käsitelimme melko kevyitä aiheita, muun muassa harrastuksia ja sitä, miten nuori on kokenut hankkeen toiminnan esimerkiksi koulussaan. Sosiaalialan ammattihenkilöä koskee salassapitovelvollisuus. Salassapitovelvoite koostuu kolmesta osa-alueesta, joita ovat asiakirjasalaisuus, vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto. Ammattihenkilön velvollisuus on myös taata, että asiakkaan, tässä tapauksessa vastaajan, yksityisyys säilyy. (Arki, arvot ja etiikka 2017: 38–41.) Tutkimuslupa oli hankittu jo aiemmin hankkeen puolesta, mutta haimme lisäksi Metropolia Ammattikorkeakoululta tutkimusluvan kyselyn tekemiseen. Lähetimme kyselyn vasta sen jälkeen, kun lupa kyselyyn oli myönnetty.

Pohdimme tarkkaan kyselyssä käyttämiämme kysymyksiä, niiden asettelua, selkeyttä ja onko kysymykset tarpeellisia tutkimuskysymysemme kannalta. Pohdimme paljon myös kysymysten eettistä asettelua, varsinkin kun tutkimuksemme kohderyhmänä olivat nuoret. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2009: 4–6) laatimissa eettisissä ohjeissa korostetaan, että kyselyyn osallistuminen tulee olla täysin vapaaehtoista. Erityistä huomiota tulee kiinnittää myös yksityisyyden suojaan ja että olemme informoineet tarkasti, minkä takia kysely tehdään ja mihin tuloksia käytetään.

Kyselyihin perustuvassa tutkimuksissa tutkittavalle tulee kuvata tutkimuksen aihe ja se, mitä tutkimukseen osallistuminen konkreettisesti tarkoittaa ja kauanko vastaamiseen suunnilleen menee aikaa. Kyselyyn liittyvässä saatekirjeessä tulee olla myös tutkijan yhteystiedot, tutkimuksen aihe, aineistonkeruun toteutustapa ja aineiston käyttötarkoitus, säilytys ja jatkokäyttö, sekä osallistumisen vapaaehtoisuus. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009: 6.) Olemme kertoneet kyselyn liitteenä lähteneessä saatekirjeessä muun muassa ketä me olemme ja miksi teemme tämän kyselyn näille nuorille sekä keneen voi olla yhteydessä, jos tulee tarvetta esittää lisäkysymyksiä. Lisäksi kerroimme, että kyselyyn vastataan täysin anonymisti, se on vapaaehtoista eikä vastauksista voida tunnistaa yksittäistä vastaajaa.

13 Pohdinta

Tutkimus on tehty Höntsä - silta eteenpäin! -hankkeelle. Vastauksista kävi ilmi, että hankkeen tavoitteet pääasiassa toteutuivat. Jotta omaa toimintaa pystytään kehittämään, on hyvä saada palautetta omasta toiminnasta, onnistumisista sekä epäonnistumisista.

Teoriatietoa oli saatavilla, mutta aiheen rajaaminen nuorten ympärille oli haastavaa, sillä tietoa sekä nuoria koskevia tärkeitä teemoja oli paljon. Halusimme ottaa työhön mukaan nuorten kehitysvaiheita, jotta lukijankin ymmärtää miten nuoruus kehitysvaiheena vaikuttaa nuorten toimintaan ja käytökseen sekä sosiaalipedagogiseen työhön nuorten parissa. Tältä pohjalta pohdimme kyselymme kysymyksiä, niiden muotoilua sekä ymmärrettävyyttä ja merkityksellisyyttä. Lisäksi pohdimme kysymyksiä yhdessä yhteistyökumppanin kanssa siltä kantilta, mistä tiedosta he hyötyisivät hankkeen kehittämisen kannalla. Nuorten syrjäytyminen ja osallisuus puhututtavat paljon tänä päivänä, joten ne olivatkin isot teemat työssämme ja halusimme avata niitä tarkemmin.

Haastavaa oli se, että kysely saavuttaisi mahdollisimman monta nuorta ja koitimmekin painottaa sitä, että se lähetettäisiin isolle joukolle, jotta vastauksia tulisi paljon ja tuloksista olisi mahdollisimman paljon hyötyä. Kyselyn tekemisessä on aina riski sille, ettei vastauksia saada tarpeeksi tai ollenkaan ja tiedossa oli, että tänä päivänä kyselyjen vastausprosentit eivät ole kovin suuria. Jopa alle 50% vastausmäärä on oletettavaa. Aikataulullisista syistä emme testanneet lomaketta pienellä joukolla, ennen sen lähettämistä varsinaisille vastaajille. Tämä olisi kuitenkin pitänyt tehdä, jotta kysely olisi ollut luotettavampi ja että nuoret olisivat varmasti ymmärtäneet kysymykset. Emme myöskään kertooneet kyselyn saatekirjeessä, että miten kauan tulemme säilyttämään vastauksia ja miten ne lopulta tuhotaan. Emme huomanneet tuoda asiaa esille vastaajille, sillä pidimme itsestään selvänä, että vastaukset hävitetään heti kun opinnäytetyö on arvioitu.

Opimme, että kyselyn tekeminen vaatii aikaa ja kunnon suunnittelua ja että kysymykset tulee olla tarkasti laadittuja, jotta ne vastaavat tutkimuskysymykseen ja että kysymyksien kautta saadaan oleellinen tieto tuotua esille. Kyselyn tekeminen ei ole itsestään selvää ja mitä enemmän kyselyitä tekee, sen paremmin niiden tekemiseen harjaantuu. Opimme myös, että alussa täytyy sopia tarkkaan yhteydenpidosta. Meille kävi niin, että kun otimme yhteyttä eri kaupunkien hankekoordinaattoreihin, selvisi, että he eivät ole laitta-

neet kyselyä suoraan nuorille, vaan kysely on lähtenyt eteenpäin heidän yhteistyökumppaneidensa, jotka klubitointoja ovat vetäneet. Tämän vuoksi emme esimerkiksi saaneet tarkkaa lukua siitä, kuinka monelle kysely lähti.

Hankkeessa on tehty jo aikaisemmin palautekyselyä ja itsearviointia sekä vaikutusten arviointia. Arviointi on muun muassa sisältänyt palautteen keruuta hymynaamoilla, joihin he ovat saaneet yli 600 vastausta. Palaute ollut pääasiassa positiivista ja reilu puolet olivat vastanneet, että fiilis klubitointaan osallistumisen jälkeen on ollut hyvä ja vain 18% vastasi sen olleen huono. Myös toiminnallisesti palautetta oli kerätty 160 opiskelunsa aloittavalta opiskelijalta ja heille toteutettu klubisarja oli 35% mielestä kiva, yli puolet oli kokenut tulleen huomioiduksi koulukaverin tai ohjaajan toimesta ja joka neljäs koki, että koulussa viihtyminen oli lisääntynyt klubitointaan osallistumisen jälkeen. (Dahlman 2020.) Hymynaamapalautteen perusteella toimintaan oltiin pääasiassa tyytyväisiä, samoja tuloksia tukee meidän kyselymme tulokset.

Työmme on toistettavissa niin, että samaa kyselylomaketta voidaan käyttää, jos myöhemmin halutaan uudestaan saada palautetta klubitointaan osallistuneilta, tutkitaan klubitoinnin tavoitteiden toteutumista tai klubitoinnin vaikuttavuutta pidemmän ajan päästä. Hanke voi hyödyntää tuloksiamme tulevaisuuden toiminnassaan. Jatkoehdotuksina esittäisimme että, muillekin hankkeen toiminta-alueille ja toimintoihin osallistujille voitaisiin tehdä vastaavanlainen kysely. Hanke on todella laaja ja siinä on useita osaluotoja, joten hankkeessa olisi myös muille opinnäytetöille hyvää aineistoa.

Koemme, että nuoriin tulisi panostaa ja heidän tulisi antaa vaikuttaa heitä itseään koskeviin päätöksiin ja toimintamahdollisuuksiin, lisäten nuorten omaa toimijuutta ja päätäntävaltaa. Mitä enemmän nuoret saisivat olla mukana suunnittelemassa, sitä enemmän toiminta olisi heitä kiinnostavaa ja osallisuusprosenttikin olisi korkeampi. Lisäksi asioihin tulisi puuttua ennaltaehkäisevästi eikä vasta kun ollaan jo syvissä ongelmassa.

Vaikka positiivista kehitystä on tapahtunut paljon ja yhteiskunnallisesti on herätty nuorten tarpeeseen saada tukea, syrjäytymistä ennaltaehkäisemällä ja varhaisella puuttumisella, emme kuitenkaan saa tyytyä siihen mitä on saavutettu, vaan työtä tulee kehittää ja monipuolistaa koko ajan. On kokeiltava ja testattava uusia keinoja, joilla voitaisiin saavuttaa kaikki syrjäytymisvaarassa olevat nuoret. Työmme merkitys sosiaalialalle on tärkeä, koska puuttuminen nuorten syrjäytymiseen sekä koulupudokkuuden ennaltaehkäisyyn varhaisessa vaiheessa on tärkeää nuorten ja yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta.

Lähteet

1. Köyhyys- tai syrjäytymisriski sekä kotitalouksien toimeentulo-ongelmat 2016. Tulonjakotilasto. Helsinki: Tilastokeskus. Päivitetty 24.5.2018. Saatavana osoitteessa <https://tilastokeskus.fi/til/tjt/2016/04/tjt_2016_04_2018-05-24_kat_001_fi.html>. Luettu 17.2.2020

Ahonen, Timo & Lyytinen, Heikki & Lyytinen, Paula & Nurmi, Jari-Erik & Pulkkinen, Lea & Ruoppala, Isto 2015. Ihmisen psykologinen kehitys. Nuoruus. Jyväskylä: PS-kustannus.

Arki, arvot ja etiikka 2017. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. Helsinki: Talentia. Saatavana osoitteessa <<https://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/>>. Luettu 23.2.2020

Dahlman, Terhi 2020. Oulun Höntsäklubien hymynaama-palautteet käyttöönne. Yksityinen sähköpostiviesti 31.1.2020. Viestin saaja: Miia Backman ja Pauliina Karjunen

Dahlman, Terhi & Pyky, Riitta & Naamanka, Leea & Vuori, Niklas 2020. Kyselymme vastaanottajien määrä. Yksityinen sähköpostiviesti 3.2.2020. Viestin saaja: Miia Backman ja Pauliina Karjunen

Eriarvoisuuden vähentämisen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyn kaupunkistrategiahanke – Mukana-ohjelma 2020. Helsingin kaupunki. Saatavana osoitteessa <<https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/kaupunkistrategia/eriarvoisuuden-vahentaminen/>> Luettu 10.2.2020

Eskelinen, Niko & Sironen, Jiri 2017. Köyhyys – syitä ja seurauksia. Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen verkosto EAPN-Fin. Saatavana osoitteessa <<http://www.eapn.fi/wp-content/uploads/2013/04/Koyhyys-syita-ja-seurauksia-2017.pdf>>. Luettu 19.1.2020

Freire, Paulo 2016. Sorrettujen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino

Hakanen, Tiina & Myllyniemi, Sami & Salasuo, Mikko (toim.) 2018. Oikeus liikkuu. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018. Verkkojulkaisu 139. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisotutkimusseura. Saatavana osoitteessa <<https://tietoanurista.fi/wp-content/uploads/2019/02/Lasten-ja-nuorten-vapaa-aikatutkimus-Oikeus-liikkuu.-Verkkojulkaisu.pdf>>. Luettu 2.11.2019

Hankehakemus 2018. Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020. Suomen rakennusrahaston ohjelma

Harrastamisen strategia 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2019:7. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavana osoitteessa <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161382/okm_7_2019_Harrastamisen%20strategia.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 25.1.2020

Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. uudistettu painos. Helsinki: Edita

Hilli, Petri & Ristikari, Tiina & Merikukka, Marko & Ståhl, Timo 2017. Syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskelmasta. Yhteiskuntapolitiikka 82 (2017):6. Saatavana osoitteessa <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135714/YP1706_Hilliym.pdf?sequence=2>. Luettu 11.4.2020

Hobby Guarantee n.d. Children's and young people's equal opportunities for hobby participation. Finnish youth research society 30 years. Ministry of Education and Culture. Saatavana osoitteessa <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/hankkeet/harrastustakuu/harrastustakuu_ntp.pdf>. Luettu 16.1.2020

Honkala, Nina & Laitinen, Liisa 2017. Näkökulmia taiteen ja kulttuurin tutkituista vaikutuksista. Sitra. Saatavana osoitteessa <<https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-vaikutuksiin/>>. Luettu 20.1.2020

Huhta, Helena 2015. ”Pitää pään kasassa työttömyysaikana”. Liikunta työttömien nuorten arjessa. Verkkojulkaisuja 87. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisotutkimusseura. Saatavana osoitteessa <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/liikunta_tyottomien_nuorten_arjessa.pdf>. Luettu 5.11.2019

Huttunen, Kristiina & Pekkarinen, Tuomas 2016. Näkökulma 21: Koulutuksen nivelvaiheet ja nuorten syrjäytyminen. Nuorisotutkimusseura. Saatavana osoitteessa <<https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokulma21>>. Luettu 3.1.2020

Hämäläinen, Juha 2010. Nuorisokasvatuksen teoria sosiaalipedagogisessa kehityksessä. Teoksessa Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (toim.): Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Helsinki: Yliopistopaino. 169–200.

Höntsä drive 2019. Höntsä - silta eteepäin! -hanke. Luettu 31.1.2020

Islannin mallista Helsingin malliin 2019. Tiedon avulla johdettuja tekoja lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi. Helsingin kaupunki. Saatavana osoitteessa <<https://www.hel.fi/uutiset/fi/kasvatuksen-ja-koulutuksen-toimiala/islannin-mallista-helsingin-malliin>>. Luettu 12.2.2020

Islannin mallista suomalainen toteutus, valmistelu aloitettu 2019. Tiedote. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavana osoitteessa <https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/islannin-mallista-suomalainen-toteutus-valmistelu-aloitettu>. Luettu 10.2.2020

Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen 2017. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:19. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavana osoitteessa <<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80110/okm19.pdf?sequence=1&isAllowed=y>> Luettu 3.2.2020

Järvinen, Tero & Jahnuainen Markku 2001. Kuka meistä onkaan syrjäytynyt? Marginalisaation ja syrjäytymisen käsitteellistä tarkastelua. Teoksessa Suutari, Minna (toim.): Vallattomat marginaalit. Yhteisöllisyyksiä nuoruudessa ja yhteiskunnan reunoilla. Jul-

- kaisuja 20. 125–151. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisotutkimusseura. Saatavana osoitteessa <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/vallattomat_marginaalit.pdf>. Luettu 28.1.2020
- Kananen, Jorma 2008. Kvantti. Kvalitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 89. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Karhunen, Ville & Rasi, Ilkka & Lepola, Esa & Muhli, Arto & Kanninen, Aila 2010. IBM SPSS Statistics. Perusteet. Oulu: Oulun yliopistopaino.
- Kauppala, Reijo 2007. Ihmisen tapa oppia. Jyväskylä: PS-kustannus
- Kempplä, Judit 2019. Yhteisöllinen, luova ja onnellinen. Teoksessa Niemi Johanna (toim.): HÖNTSÄ - harrastamista vapaa-ajalla ja oppilaitoksissa. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja TAITO -sarja 27. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. 31–37. Saatavana osoitteessa <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/172969/2019_TAITO_27_Hontsa_harrastamista_vapaa_ajalla_ja_oppilaitoksissa_toim_Niemi.pdf?sequence=5&isAllowed=y> Luettu 28.12.2019
- Kouluterveyskysely 2020. THL. Päivitetty 17.9.2019. Saatavana osoitteessa <https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_perustulokset2?alue_0=87869&mittarit_0=200138&mittarit_1=199398&mittarit_2=200285&vuosi_0=v2017&kouluaste_0=161123#>>. Luettu 3.2.2020
- Laine, Terhi & Hyväri, Susanna & Vuokila-Oikkonen, Päivi (toim.) 2010. Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi
- Laitinen, Liisa 2017. Näkökulmia taiteen ja kulttuurin sosiaalisen hyvinvoinnin vaikutuksista. Sitra. Saatavana osoitteessa <<https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-sosiaalisen-hyvinvoinnin-vaikutuksiin/>>. Luettu 20.1.2020
- Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012–2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:6. Helsinki: OKM. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Saatavana osoitteessa <<https://minedu.fi/documents/1410845/4274093/lanuke-2012-2015.pdf/cc6a20db-0874-45a9-ae38-3f3bacc5cc25>>. Luettu 2.2.2020
- Liikuntalaki 390/2015. Annettu Helsingissä 10.4.2015
- Liitetaulukko 1., 2015. Peruskoulun 9.luokan päättäneiden välitön sijoittuminen jatko-opintoihin vuosina 2005-2013. Helsinki: Tilastokeskus. Päivitetty 12.2.2015. Saatavana osoitteessa <http://www.stat.fi/til/khak/2013/khak_2013_2015-02-12_tau_001_fi.html>. Luettu 3.1.2020
- Merikivi, Jani & Myllyniemi, Sami & Salasuo, Mikko (toim.) 2016. Media hanskassa. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2016 mediasta ja liikunnasta. Verkkojulkaisuja 104. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisotutkimusseura. Saatavana osoitteessa <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/media_hanskassa.pdf>. Luettu 5.11.2019

Mikä Me-koulu on? 2018. Me-säätiö. Saatavana osoitteessa <<https://www.mesaa-tio.fi/me-koulu/mika-me-koulu-on/>>. Luettu 2.2.2020

Myllyniemi, Sami (toim.) 2015. Arjen jäljillä. Nuorisobarometri 2015. Verkkojulkaisuja 93. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisotutkimusseura. Saatavana osoitteessa <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2016/01/Nuorisobarometri_2015_IS-SUU.pdf>. Luettu 16.12.2019

Myllyniemi, Sami (toim.) 2014. Ihmisarvoinen nuoruus. Nuorisobarometri 2014. Verkkojulkaisuja 83. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisotutkimusseura. Saatavana osoitteessa <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2015/03/Nuorisobarometri_2014_web.pdf>. Luettu 28.1.2020

Niemi, Johanna (toim.) 2019. HÖNTSÄ - harrastamista vapaa-ajalla ja oppilaitoksissa. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja TAITO -sarja 27. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/172969/2019_TAITO_27_Hontsa_harrastamista_vapaa_ajalla_ja_oppilaitoksissa_toim_Niemi.pdf?sequence=5&isAllowed=y>. Luettu 8.1.2020

Nivala, Elina & Rynänen, Sanna 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Tallinna: Gaudeamus

Nuorisolaki 1285/2016. Annettu Helsingissä 21.12.2016

Nuorten syrjäytymistä voi torjua jo ennalta, ja siihen on löydetty hyviä malleja 2019. Pääkirjoitus. Helsingin Sanomat 11.1. Saatavana osoitteessa <<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000006369202.html>>. Luettu 2.2.2020

Peltola, Marja 2018. Ohjaajan väkivaltainen käyttäytyminen liikuntaharrastuksissa: sukupuolen ja maahanmuuttotaustan merkitys lapsiuhritutkimuksen valossa. Teoksessa Berg, Päivi & Kokkonen Marja (toim.): Urheilun takapuoli. Verkkojulkaisuja 135. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisotutkimusseura. 23–45. Saatavana osoitteessa <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/urheilun_takapuoli_netti.pdf> Luettu 14.12.2019

Rautio, Marjatta 2019. Tilasto: Syrjäytyneiden nuorten määrä on laskenut, syrjäytyneitä silti yhä 60 000 – ministeri pitää tärkeänä "yhden luukun" palveluita. Yle. Päivitetty 19.2.2019. Saatavana osoitteessa <<https://yle.fi/uutiset/3-10652582>>. Luettu 15.1.2020

Roilas, Pekka 2019. Holistisempaa harrastustoimintaa. Teoksessa Niemi Johanna (toim.): HÖNTSÄ - harrastamista vapaa-ajalla ja oppilaitoksissa. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja TAITO -sarja 27. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. 38–42. Saatavana osoitteessa <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/172969/2019_TAITO_27_Hontsa_harrastamista_vapaa_ajalla_ja_oppilaitoksissa_toim_Niemi.pdf?sequence=5&isAllowed=y>. Luettu 8.1.2020

Salmi, Minna & Mäkelä, Jukka & Perälä, Marja-Leena & Kestilä, Laura 2012. Lapsi kasvaa kunnassa – miten kunta voi tukea lasten hyvinvointia ja vähentää syrjäytymisen ris-

kejä. THL. Saatavana osoitteessa <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90826/URN_ISBN_978-952-245-690-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 24.11.2019

Sosiaalinen osallisuus teoreettisena käsitteenä 2019. THL. Päivitetty 29.8.2019. Saatavana osoitteessa <<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/mita-sosiaalinen-osallisuus-on-/sosiaalinen-osallisuus-teoreettisena-kasitteena>>. Luettu 22.11.2019.

Suomen malli 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavana osoitteessa <<https://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM050:00/2019>>. Luettu 10.2.2020

Toiviainen, Sanna 2019. Suhteista elämänpolkuja – yksilöiden elämäntilannetta? Koulutuksen ja työn marginaalissa olevien nuorten toimijuus ja ohjaus. Nuorisotutkimusseura. Helsinki: Unigrafia.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käytäytymmistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakkoarvioinnin järjestämiseksi. Saatavana osoitteessa <<https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>>. Luettu 6.11.2019.

Vasta, Ross (toim.) 1997. Kuusi teoriaa lapsen kehityksestä. Kuopio: Kuopion yliopiston painatuskeskus.

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014. Annettu Helsingissä 30.12.2014

Yleissopimus Lapsen oikeuksista 60/1991. Annettu Helsingissä 21.8.1991

Saatekirje

Hei,

Opiskelemme kolmatta vuotta sosionomiksi Metropolia Ammattikorkeakoulussa ja teemme opinnäytetyötämme ESR-rahoitteiselle Höntsä – Silta eteenpäin! -hankkeelle. Tutkimme opinnäytetyössämme, onko Höntsän toiminnassa saavutettu hankkeen tavoitteita ja ovatko nuoret saaneet positiivisia kokemuksia toimintaan osallistumisesta.

Olette osallistuneet Höntsän toimintaan ja haluaisimme saada teiltä palautetta siitä. Olemme tehneet teille kyselylomakkeen ja tämän kyselyn vastausten pohjalta Höntsän toimintaa voidaan kehittää vielä paremmaksi ensi vuoden aikana.

Vastaaminen on täysin anonymia eikä vastauksista voida tunnistaa yksittäisiä ihmisiä. Vastaaminen on myös vapaaehtoista, mutta olisimme todella kiitollisia vastauksistanne!

Aikaa vastata on 17.1.2020 asti.

Tarvittaessa lisätietoja antaa

Terhi Dahlman

projektipäällikkö

Ystävällisin terveisin,

Miia Backman ja Pauliina Karjunen

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kysely

Kysely Höntsän toimintaan osallistuneille

Kysely

1. Sukupuoli Mies
 Nainen
 Muu/En halua vastata

2. Mistä kuultt Höntsästä? Kaverilta
 Jokseenkin samaa mieltä
 Opettajalta
 Sosiaali/Muualta Internetistä
 Mainoksesta
 Muualta Mistä?

3. Höntsätoimintaan oli helppo mennä mukaan Täysin samaa mieltä
 Jokseenkin samaa mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Jokseenkin eri mieltä
 Täysin eri mieltä

4. Toiminta oli innostavaa Täysin samaa mieltä
 Jokseenkin samaa mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Jokseenkin eri mieltä
 Täysin eri mieltä

5. Ohjaus oli hyvää ja selkeää Täysin samaa mieltä
 Jokseenkin samaa mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Jokseenkin eri mieltä
 Täysin eri mieltä

6. Olen saanut uusia kavereita toiminnan kautta Kyllä Ei

7. Oletko ennen höntsäilyä harrastanut jotakin? [\[ohje\]](#)
 Kyllä
 Ei

8. Oletko aloittanut uuden harrastuksen toimintaan osallistumisen jälkeen? Ei Kyllä Minkä?

9. Harrastustoimintaan osallistumiseni helpottui, jos toiminta järjestettäisiin onalita koululani Täysin samaa mieltä
 Jokseenkin samaa mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Jokseenkin eri mieltä
 Täysin eri mieltä

10. Olen oppinut toimimaan ryhmässä Täysin samaa mieltä
 Jokseenkin samaa mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Jokseenkin eri mieltä
 Täysin eri mieltä

11. Olen oppinut kunnioittamaan muiden mielipiteitä Täysin samaa mieltä
 Jokseenkin samaa mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Jokseenkin eri mieltä
 Täysin eri mieltä

12. Olen oppinut ilmaisemaan mielipiteitäni rakentavammn Täysin samaa mieltä
 Jokseenkin samaa mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Jokseenkin eri mieltä
 Täysin eri mieltä

13. Viihdyn koulussa paremmin toimintaan osallistumisen jälkeen Täysin samaa mieltä
 Jokseenkin samaa mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Jokseenkin eri mieltä
 Täysin eri mieltä

14. Itsevarmuuteni on lisääntynyt Täysin samaa mieltä
 Jokseenkin samaa mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Jokseenkin eri mieltä
 Täysin eri mieltä

15. Motivaationi opiskelua kohtaan on lisääntynyt: Täysin samaa mieltä
 Jokaosin samaa mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Jokaosin eri mieltä
 Täysin eri mieltä

16. Toimintaan osallistumisesta jäi hyvä mieli: Täysin samaa mieltä
 Jokaosin samaa mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Jokaosin eri mieltä
 Täysin eri mieltä

Miten kehittäisit Höntsän toimintaa?

Millaisia toimintaa toivoisit opettajalokossa järjestettävän?

Terveisiä Höntsälle

Tietojen lähetyk

Talenna

Kiitos vastauksistanne!